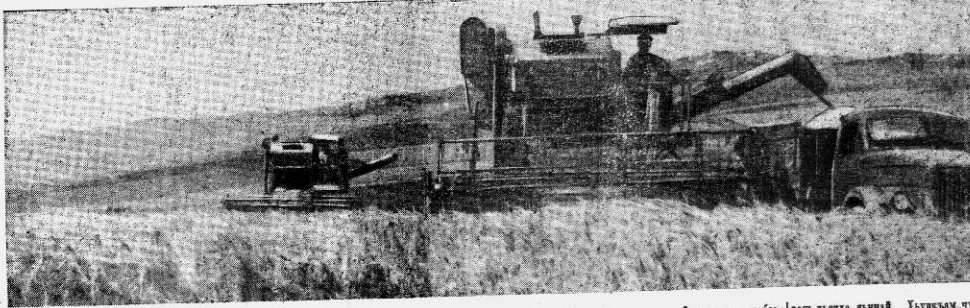
СУХАЛБЕ ЯЛАТ ЧУЭЦАРА!

★ ★

ЯЛАТ

Бlарг ма кхоачча
уж аренаш
Iажагlъенна ядаш я.
Форда талгlех тара
теркаш
Дог гlоздоахаш ялат да.
Латт из беркат
лаьттах даьнна,
Халкъа хьинар цунах
доалл.
Из чуэца
араваьнна
Ахархо къахьегаш воалл.
Бlайха малх ба
хьежаш чlоагlа,
Хьаьнал хьацар
тlадоахаш.
Кхашка гlолла
комбайн йоагlа
Ялтий талгlеш чуувзаш.
Вац ахархо
Бlукъожабеш
Болх ба кхехкаш
сихбенна.
Яхь йоаржаяь
латт дlателаш
Iажагl дошув Даьхенна.
Халкъо
хам беш къахьегама
Хозахета аьннадац:
Аьхки хьоа кхийхкачун
мара
Iай яй кхехкаш
хиннабац.

Дийнахь а бус а соцаш дац «Ингушский» совхоза кхашкара балхаш. Ялатий кхашка го тувсаш лел 44 комбайн.

Эггара хьалхагlа кхашка арабаьлар 4-ча отделенерча Буноев Зяуддин керте латтача 2-ча бригада механизатораш. Юххьанцара эггаш гектараш хьекха яьннай. Хьувкъам чуэцара тlехьара къовсам болабеннаб.

Сурта тlа: «Ингушский» совхоза 4-ча отделене мукх чуэцаш боахк.

Е. Недеря сурт.

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВlАШАГlКХЕТА!

ШИНАРДИ **29** ИЮНЬ 1965 шу

№ 77 (4090).

Мах 2 кеп.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГlалгlаЙ обкома, Нохч-ГlалгlаЙ АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.

Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

Советски Союзе гlолла

ДЕВИЗ — 100 ЭЗАР

ТАШКЕНТ, 26 июнь. (Телефонаца). Шовзткъа йоl я уж. МоллагIа йолча училище а доацаш, Бухарски юрта механизаторий училища республике эггара хьалхарча кхалнаьха филиале деша багlа уж берригаш а. Из я «Ромитан» яхача совхозе. Из юллилга хьоадаьр я комсомолка Миассар Барнаева. Цо тlахьехарах ерригача Ромитански районера совхозе ера кховзткъа йоl, боамби чуэцача машиний механикаш-лехкараш хилар духьа.

Хlанз юххера занятеш чакхйоалаш латт училище. Массехк ди даьлча арахецараша дlаэцаргда боамби чуэцача машиний механикий-лехкарий удостоверенеш. Из дlаэцаргда Султанова Хикоята а. Соахка кулгашца 18 тонн гаргга боамби гулбаьб цо.

— Хlаьта укх гурахьа, — йоах Хикоята, — машинаца сога йоаккхалургья «кlайча дошо» 150 тонн а. Из ба са нанас ше мел яьккхача хана кулгашца гулбаьр миссел.

Училища кхебаьраша Узбекистана мехкарий механизаторий професси Iомае, боккха боамби бахьан къувсарий мугlарашка отта тlахьехаш кхайкарал даьд.

Шин шера бlаь эзар механизатор кийчвелга — цу тайпара дола декхар да Узбекистана комсомоло шийна хьалхашка оттадаьр. Итташ эзараш республикера мехкарийи кагий нахи ба хlанз училищашка, курсашка, механизаторски всеобуча кружокашка Iомалуш. Боамбе хьувкъам сихбенна чуэца ха хьаттача духхьашка шоай кемаш кхашка арадоахаргда хlанз полигонашка уж лехка Iомабалара говзал караезрзаеш боахкараша.

КАРЛ МАРКСА ЦlЕРАХЧА САРАТОВСКИ ДРАМАТИЧЕСКИ ТЕАТРА КОЛЛЕКТИВА НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Республика къахьегамхой культурни хьакъехья Iалашбара боккха болх барахи из беш творчески толамаш дахарахи Нохч-ГlалгlаЙ Автономни Советски Социалистически Республика Президиума Сийлен грамота лойла:

Карл Маркса цlерахча Саратовски драматически театра коллективана.

Нохч-ГlалгlаЙ АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместитель
А. В. ТЕПСАЕВ.

Нохч-ГlалгlаЙ АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Н. СЫЩИКОВ.

1965 шера 25 июнь.
г. Грозный.

ПОЛЬША КУЛГАЛХОЙ ДАЬКЪАЛА БУВЦАШ МОАРШАЛ ХАТТАР

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела А. И. Микояна телеграмма яхьийтай новкъостага Эдвард Охабага. Цу тlа цо Польски Халкъа Республика Паччахьалкхен Совета председатела поста тlа харжар даькъала а дувцаш моаршал хоатт цунга. Телеграмма тlа да польски халкъа ираза, СССР-и Польшанеи юкъе вошала гlулакхаш леладар дlахо чlоагlдара хьашташта беча балхака маьхал ювлилга дег тlара ловш хилар.

СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина даькъала вувцаш моаршал хьаттад Юзеф Циранкевичага из ПНР Министрий Совета Председателалла хьожаварца дувзаденна, хlаьта Советски Союзаи Польшанеи юкъе латта вошала гlулакхаш леладелга шинна а мехка халкъий ираза, машареи социализмаи духьа дlахо а дегlухаргдолгах ше тешам бенна хилар дlа а аьнна.

(ТАСС).

КРЕМЛЕ ХИННА КЪАМАЬЛ

26 июне Ирана шахиншахаца Мохьаммед Реза Пехлевица къамаьл хилар советски кулгалхой.

Къамаьла юкъе дакъа лаьцар КПСС ЦК Хьалхарча секретара Л. И. Брежнева, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела А. И. Микояна, СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина, кхыбараша.

Доттагlала лоаттаме чакхдаьнна из къамаьл деча хана дийцар советско-ирански вlаший гlулакхаш леладар дегlакхувлара дешаш, цу даькъе вlаший экономически гlулакхаш леладар а долаш.

(ТАСС).

ИРАНЕРА БАЬХКАЧА ЛАКХАРЧА ХЬАЬШИЙ СИЙНА

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо 26 июне Йоккхача Кремлевски двореце нах тlаийцар Ирана шахиншаха Мохьаммед Реза Пехлевеи шахиняй Фарах Пехлевеи сийна.

Тlаэцача лакхарча хьаьшанца цхьана бар царца улув баьнна баьхка нах.

Советски оагlонгахьара цига бар Л. И. Брежнев, А. Н. Косыгин, А. И. Микоян, Д. С. Полянский, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместителаш Н. Г. Игнатов, В. И. Козлов, СССР Министрий Совета Председатела заместителаш В. Э. Дымшиц, И. Т. Новиков, кхыбола официальни нах.

(ТАСС).

ЯЛАТ ЧУЭЦА

Эггара саготагlеи бехктокхамегlеи йола ха я хlанз кхашка къахьегараштa тlалаттар — ялаташ чуэцар.

Денгара ди массаза доал шерлуш латт ялаташ чуэцара балхий фронт, массехк ди даьннача гlолла гуйран кlа — 116 эзар гектара тlара керттера ялатий культура чуэца болалургба механизатораш, 25-ча июне кхаччалца колхозашкеи совхозашкеи хьекхаб 16,6 эзар гектара тlара гуйран мукх, хlаьта цунах 5 эзар гектара тlара мукх аьрдаь баьннаб.

Ахане совгlа гуйран мукх хьекхаб Грозненски Гудермески районий боахамашка, хlаьта Наурски района колхозаш мукх хьекха йоалаш латт.

Юххьанца аьрда яьннача участкашка хьежача гуш да Ачхой-Мартана, Шаьла, Шелковской районий боахамаша ялаташ дика хьувкъадаь хилар.

Ялаташ чуэцача керттердар — ялаташ ца дойтар, лоацача хана ялаташ чуийца дахари Даьхенга дукхагlа ялат дохкари.

П. ГРЕБЕНЩИКОВ.

ДОАКЪАР ХУРГДА

Чуийнна къахьегаш ба тха отделене хьайбаш леладераш. Юкъарча хьайбашта махулла дукхагlа доакъар кийчде гlерташ ба уж, хlана аьлча аьхкий доакъар Iалашдарга хьежжа хургда хьайбай боахама гlулакхаш Iай.

Соахка гурахьа денз доладеннад тхо хьайбай йоакхо е. Дика доакъара база кийчъе лерхlаш дlаяхача гурахьа 320 гектара тlара аьла лаьрхlа рожь дlалийнадар оаха. Деездача тайпара гlулакх дарах дика хилар из. Цу майдан тlара 540 тонн аьла лаьрхlа чудера оаха рожь. Доахана Iа доаккхаргдолча доакъар хьатlадара а дика къахьийгал хьайбаш леладераша. Отделене дlаоттадаьд 50 тонн рожь, хlаьта юхедисар шурий товарни фермана юххе аргlаш а даь дlаоттадаьд. Iана замалахьа фермашка йол тlаккхухьаш деча халача балхех мукъабоахаргба тха хьайбаш леладераш цу дерригнеша.

Доакъараш кийчлеча дика къахьег тха механизатораша. Масала, шоай мангал хьокхача агрегаташца дикагlйолча ханашка еррига майдан тlара рожь чуийцар Хабизов Джабраила, Ахбулатова Астрос. Царех хlаране дийнахь шиъ а кхы совгlа а норма кхоачашйора. Царел тlехьавусаш вацар аьлах токхораш еш хинна Сентябриев Iаьла, Магомадов Сайд-Ахьмад.

Х. КЕСАЕВ,
Наурски района «Терский» яхача совхоза шоллагlча отделене управляющи.

ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Укх деношка тlеххоачашъяьй паччахьалкхенга фуаш дохкара ах шерара план Наурски района «Россия» яхача колхозерча оалхазараш леладеча ферма коллективо. Укх шера планах паччахьалкхенга 200 эзар фуъ дохка дезача хlанзле цу колхозо 130 эзар фуъ дlаденна заготовительни пункте.

Оалхазараш леладеча Славгородская Екатеринаси цун гlончас Маслова Валентинаси лерхl укх шерара план хlалал хьалха кхоачашъе.

А. АБАЕВ.

УКХ ДЕНОШКА

Юрташкарча къахьегамхой балха хьинар чlоагlа айденнад хlанз. Ерригача республике шоай са ца кходеш тlагlертта къовсам болабаьб цар керда хьадаьнна ялаташ толамца чуийца дахар духьа.

Малгlабика районерча «Ингушский» совхоза кулгалхоша шоай керттера теркам тlаберзабаьб хlанз кхачаш латта ялаташ чуэцара.

СК-4 яхача ший комбайнаца совхозе эггара хьалха кхай гонахьеи кхашта юкъеи комбайнашта наькъаш доахаш ялаташ хьакха а цул тlехьагlа доакъарийна лаьрхlа мукх чуэца а волавелар комбайнер Умаров Нуради.

— Болх дика бу машино, массанахьа а цхьатарра ялаташ чуэца доладергдола ха сихагlа хьатlаккхаьча ца йоалаш сагота ва со, — йоах Нураде.

185 гектара тlа гуйран мукх, 483 гектара тlа кlа хьалкхедаьд совхоза 4-ча отделене къахьегамхоша.

Кхашка дайитай 5 керден йиъ дика тоаьи комбайн. Ялаташ чуэца доладе аьнна, шоашта команда яларга хьежаш ба комбайнераш. Хlаьта хlанзарчоа ха ца йоаяр духьа лаьтта оахаш, пропашной культурашта гlулакх деш ба.

Ялаташ чуэцаш итт денал тlех ха ца йоае лаьрхlад совхоза механизатораша. Совхоза партийни организаце де дезар хьалха а даькха, коммунисташ комбайнаш тlа хьожабаьб.

Совхозерча 40 комбайнах нийсса ахаш хlана яц аьнна яраш керда я. Хlара комбайно чуэца езараш 140 гектар я. Уж вlалла дукха а яц. Нагахьа санна совхоза кулгалхошта агрегаташа шин сменах болх белга вlаштlехьдоаккхалойя, ялаташ 6—7 дийнахьа чуийца даргда.

Механизаторий кадраш тоъал я боахаме, цхьабакъда, йоагl-йоагlача тайпара уж шоай балхашка дlанийсъяр агрегаташа шин сменах болх белга вlаштlехьдаккхар — совхоза кулгалхой сийлахьа декхар.

Ялаташ чуэца доладенначa хана кхашкара балхаш толаме лелийтар духьа механизаторашта лерттlа культурно-бытовой хьалаш хилийта деза. Фу дар «Ингушский» совхоза кхашкарча станашка тхона бlаргадайнар?

Буноев Зяуддина кулгалдеча тракторни бригада стане делкъийга хlама дуа ха яр. Цхьабакъда, даа кийчдаьр макароний супи чайи мара дацар. Хlаьта совхоза цхьоалагlча отделене кхы а эсалагlа да из, укхаза механизаторашта делкъийна даа денна хlама... чайи маькхи дар. Кхетадеш да, нагахьа санна механизатораш хlанз мо мара ца кхоабе, болх дика леларг ца хилар.

М. АЛБОГАЧИЕВ.

ДАС ВОIАГА ДlАЕННАЙ ШТУРВАЛ

Шелковской района колхозашка Никита Тарасович Дунай механизаторалла болх беш вола 30 шу совгlа ха я. Цу хана чухь низ болча комбайнашца, тракторашца цо мел баь болх лаьрхlа варгвац. Воl эlамига волча хана денз из сий дола професси Iомае волавелар Никита Тарасович. Хlаьта шийна карагlдаьнначох хlанз доаккхал деш ва опыт йола механизатор. Хlанз комбайнералла болх беш ва воl Георгий, хlаьта да — цун гlонча. Шелковской района Кирова цlерахча колхоза кхашка болх беш ба уж.

Укх шера СК-4 яхача комбайнаца 350 гектар ка бола ялат чуэца лаьрхlад Дуная агрегата. Никита Тарасовичаца цхьана Iурра денз сарралца шоай кхай тlа кема лакхарча скоростех леладу Георге. Укх шера 17-ча июне, ялат чуэца доладаьча хьалхарча дийнахьа, 20 гектара тlара хьекха 25 тонн мукх аьрдар цар. Из хул дийнахьа йоагlача нормал шозза дукхагlа.

Ерригаш а 5 комбайн я колхозе мукх чуэцаш. Дика бу цар болх. Ялат чуэцача хьалхара моттиг яккхара шерра яржаш латт комбайнераштa юкъе социалистически яхь.

Д. ТЕРЕНИН.

Ялат хьакха болабеннаб

Укх шера Сунженски района колхозаш 24712 гектар ялат хьакха дезаш я.

Района къахьегамхоша лаьрхlад шерра группови метод балха юкъе а йоалаяь ялат 10 — 12 дийнахьа чуэца.

Екхан латтар бахьан долаш ялаташ сихха кхачаш латт.

«Цlе эскар» яхача колхоза № 4 йолча тракторни бригада участке мукх хьокхаши оардаши воалл «ЖВН-6» яхача жаткаца тракторист Чихачев Иван. Хьалхарча дизза доачача дийнахьа 11 гектара тlара мукх хьекхар цо.

Дика кхаьчаб XX партсъезда цlерахча колхоза цхьоалагlча тракторни бригада кхашка дlабийна мукх а. Из хьакха араьннай Тарасенко Ивана комбайн.

Ялат хьакха арабаьннаб «Коммунизма никъ» яхача колхоза йиъалагlча тракторни бригадера механизатораш а. Ялат тlадаьннача кхашка камбайнаш леларгйолаш наькъаш а даькха хlанз хьалхагlара гектараш хьокхаш боахк уж.

Денгара денга шерлуш латт ялат хьакхара балхаш. Кхаьч-кхаьчачара ялат хьакха болабеннаб «XIX партсъезд» яхача колхозе а.

Кхашка ялат хьокхаш боахкача механизаторашта культурни гlулакхаш лоаттадергдолаш Сунженски районни культура Цlено вlашагlъеллай агитбригада.

И. ГУЗЕЕВ.

ЛОАРХlАМЕГlАРЧА ДОАКЪОШКА БА КОММУНИСТАШ

Юрта боахам дегlабоалабара дош кхоачашдеча колхозийи совхозийи партийни организацей, хlара коммуниста лаца деза дакъа къаьстта белгалдир КПСС ЦК мартовски Пленумо.

КПСС ЦК Пленума решенеш кхоачаш а еш совхоза производства лоархlамегlарча доакъошка дlанийсбаьб коммунисташ «Экажевский» совхоза партийни бюрос.

«Экажевский» совхоза отделеней управляющеши керттера специалисташи коммунисташ ба, дукха коммунисташ ба механизатораши бригадираши болаш а. Совхоза партийни организаце учете латтача 29 коммунистах 23 тухьала материальни рузкъа хьадеча балхаш деш ва.

Совхоза коммунистий производствера лоархlам белгалбеш хьоаванза варгвац Экажкъонгий-Юртарча отделене управляющи коммунист нов. Оздоев. Совхозе эггара йоккхагlа я из отделени. 2655 гектар да цун оаха лаьтта. 615 гектар коартолаш, 720 гектар гурахьа дув кlа, 950 гектар хьажкlаш, 520 гектар баьцаш дlайийнай отделене, хlаьта 500 бежан кхоаб укхаза. Лелабе безаш иштта боккха боахам боллаше а агротехника яхараш дика кхоачаш а деш районе массанел хьалха даь даьхар цу отделене бlаьстан балхаш, дика Iангара даьхар хьайбаш. 1965-ча шера хьалхарча квартале паччахьалкхенга шура йохкара план кхоачашйир отделене.

Бlаьсти дув ялаташ дlадувча хана яьржача социалистически яхье доккхий толамаш дахарах совхоза карара кара тела Цlе байракх еннай Экажкъонгий-Юртарча отделенена, хьинаре къахьегаш ба отделене партийни группера коммунисташ. 1964-ча шера 200 гектарах хlаране тlара 45 центнер фуалъяьха хьажкlаши 70 гектарах хlаране тlара 90 центнер коартолаши чуийцар КПСС членалла кандидат волча Италов Лорса Берсий механизированни звено членаша. Укх шера 220 гектара тlа кхею цо хьажкlаш. Дикача хьала тlа я дlайийна хьажкlаш, хlаьта хlара гектара тlара 50 центнер фуалъяьха хьажкlаш чуэца аьнна шоаш тlаийца декхараш толамца кхоачашдергдолаш а ба уж.

Цу отделене механизированни звено звеньевой вар КПСС член а парторганизаце бюро секретарь а вола Хидриев Эсолта Саварбек. Соахка 150 гектар йолча майдан хlара гектара тlара 48 центнер фуалъяьха хьажкlаш, 70 гектар хулача майдан хlара гектара тlара 85 центнер коартолаш, хlаьта 30 гектар долча лаьттан хlара гектара тlара 250 центнер шекара свекла чуийцар цу звенос.

Дика къахьегаш ба отделене болхлой укх шера а. Къаьстта дика бу болх партгруппа секретарь волча А. Угурчиева, коммуниста Костоев Якъуба, кхыбараша.

Производства планаш дика кхоачашъеш ба Наьсар-Кертерча отделенера коммунисташ М. Хаматханов, М. Сапралиев. Дикача хьале я цу отделене укх шера дlайийна 120 гектар шекара свекла, 250 гектар коартолаш, 400 гектар хьажкlаш.

Шерагара шерага ший социалистически декхараш кхоачашдеш я Сурхотlарча отделене КПСС член Курскиев Ахьмад керте латта механизированни звено. Шоай керттерча производственни балхал совгlа боккха агитационни а политико-массови а болх бу совхоза коммунисташа.

Агитколлектива кулгалхой ба Экажкъонгий-Юртарча отделене управляющи А. Оздоев, Наьсар-Кертерча отделене управляющи М. Хаматханов. Хlаьта №№ 1, 4 йолча отделеней агрономаш И. Тагиеви М. Сапралиеви отделеней группарторгаш ба.

Партийни гlулакх кхоачаш ца деш цхьаккха коммунист вац совхозе. КПСС член вола С. Хамчиев совхоза партийно-паччахьалкхен тlахьожама новкъостала йолча группа председатель ва. Совхоза гаража заведующи ва из. Технически хьале районе хьалхара моттиг яьккхар автопарка коллективо. Мухь дlа-юха кхахьара планаш хlара денна кхоачашъю водителаша.

Шоай совхоз республике дикагlдолча боахамашта тlехьакхее декхар тlаийцад укх шера совхоза коммунисташа а еррига коллективо а.

АЛБОГАЧИЕВ,
«Экажевский» совхоза партийни организаце секретарь.

ПАРТЕ ДОШ—НАХА ЮКЪЕ

АГИТКОЛЛЕКТИВАЙ КУЛГАЛХОЙ РЕСПУБЛИКАНСКИ МЕТОДИЧЕСКИ КОНФЕРЕНЦИ

Агитационно-массови дешашта хетаяь 1-гlа республикански методически конференци хилар политически просвещене Цlагlа.

«Идейни боарам лакхбара, агитационно-массови балха формаши методаши эргайоахаш тоаяра тlехьа» яха доклад йир КПСС обкома секретара нов. Бокова.

Цул тlехьагlа, къахьегамхошта юкъе беча балха тайп-тайпара формаши методаши юкъейоалаяра опыт дlа-юха эцаш дагабаьлар конференце дакъа лоацаш хиннараш.

Хьалха латта производственни опыт йоаржаеш агитатораша беча балха опыта хьакъехьа дийцар конференце трибуна тlара бурув деттача Карабулакски контора партбюро секретара нов. Литвиненкос. Цо хьабовзийтар агитаторий болх вlаштlехьбоаккхачара партгруппай лоархlам. Производстве хьалха латтарий опыт йоаржаяра гlулакха агитатораша беча балха методашта хетадир шоай къамаьлаш иштта гудермески локомотивни депо мастер волча агитатора нов. Макаренкос, Грозненски ремонтно-механически завода партбюро секретара нов. Матвеева.

«Красный молот» яхача заводе продукци айп доацаш кийчъяреи кхы тоае ца еш ше хьайоагlача тайпара из дlаяхийтареи саратовски опыт юкъекхухьача чlоагlа дакъа лоац агитатораша. Цу хьакъехьа, технически прогресс бахьан долаш коммунисташа лоаттабеча къовсама хьакъехьа дийцар конференце № 1 йолча цехе парторганизаце бюро секретара нов. Греймана. Из тема яр швейно-трикотажни объединене парткома секретара нов. Худолея ший къамаьл хетадаьр а.

Чlоагlа уйла тlаяхийтар конференце гойтара агитаци вlаштlехьъяккхара методикана. Политпросвещене Цlен фойе хьокха оттаьяр Грозне предприятешка гойтара агитаци мишта кийчъяьй хьахьокхаш йола сакъердаме макеташ; стендашеи эскизашеи конференце дакъа лоацаш хиннараштa йовзийтар городийи юртийи районашка агитаце технически средствай образецаш. Хlаьта конференце трибуна тlара дийцар Грозненски крекинг-заводе гойтара агитаци вlаштlехьъяккхара опытах. Цу опытах лаьца хоам бир политически дешара заводской кабинета заведующе нов. Гумницкаяс. Гойтара агитаци вlашагlйоллара принципехи цун декхарехи дийцар КПСС обкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе заместитела нов. Лина.

Конференце дакъа лаьцараша дикка моттиг хетайир агитатораша беча атеистически балха. Цу хьакъехьа дийцар хьехархо йолча агитатора нов. Селищевас (Троицки станица, Сунженски район). Надтеречни районa «Минеральный» яхача совхоза партбюро секретара нов. Пашаева, медучилища агитколлектива кулгалхочо нов. Кривенкос.

Партийни организацешка пайда эц агитаторий идейни боарам лакхбергболча, цар говзал йlаьхий ергйолча тайп-тайпарча средствах. Цу хьакъехьа дукха дийцар обкома секретара нов. Бокова доклада тlа, цу деша хетадир шоай къамаьлаш «Чечингстройавтотранса» объединене парткома секретара нов. Гаврилова (дика болх беш я укхаза агитаторий школа), СМУ-1 партбюро секретара нов. Косумова.

Конференце балхаца дакъа лаьцар КПСС обкома хьалхарча секретара нов. Титова. Цо цига къамаьл дир промышленни производство айяреи КПСС ЦК мартовски Пленума соцам кхоачашбареи гlулакха агитатораштa хьалхашка латта декхараш дувцаш.

ВАЙ ИРАЗ—ВАЙ ВОАЙ БЕ ДОАЛЛ

НОХЧ - ГӀАЛГӀАЙ ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЕДАГОГИЧЕСКИ ИНСТИТУТА СТУДЕНТКАЙ ГУЧЧАХЬАРА ПИСЬМО

Октябрьски социалистически революце цӀаккха а юхаотторгдоацаш дӀалаьхад кхалсага тӀалаьтта ниисхоница доаца гӀулакхаш, цунна маӀача сага ниисса бокъонаш еннай, хьадийлад вахара дерригга наькъаш.

Берригача советски кхалнахаца цхьана шоай са ца кходеш къа а хьегаш, коммунизм хьалъяра къовсам лоаттабеш ба нохчийн гӀалгӀайн кхалнах. Тахан уж го йиш я партийнии советскии балха тӀа, Ӏилман лабораторе, операционни истола юхе, кафедра тӀа, станока хьалхашка, школе а ферме а.

Из дерригга а—знанеш а творчески къахьегамах хьахинна дега гӀозале а хьамсарча Советски Ӏаьдало, Коммунистически парте еннай вайна.

Цхьабакъда, каст-каста вай дега гӀози иразн баьддерзаде гӀерташ хул шариӀатен Ӏадатийн законаш, дӀаяхача баьдеча замах юхедиса унзара гӀулакхаш, къаьстта а кхалсага хьакъехьара дараш. ТоъаӀ дукха ниислу дукха истий кхувлаш, маьре яха ха кхачанза йола йиӀиган маьре ухийташ, зӀамига саг раьза воацашехьа саг йоалайташи йо! раьза йоацашехьа а маьре йохийташи моттигаш.

Цу тайпара эхь дайна, дӀаяхача замах юхедиса во гӀулакх да тха дувца безам бар.

Шоай берал дезагӀа хӀама хургдац даьи наьнеи. Даьшта лов шоай берааш дийша, Даьхенна пайдана нах хилар, шоай къонгаши мехкарийи ниисача новкъа балар. ТӀаьккха, цигга хьатӀакхоач саг йоалае е маьре яха еза а ха. Циггача, мел тамаш йолаш из хете а, виӀий е йиӀий эггара чӀоагӀагӀа дог гӀоадаьнна дола ди баьддерзаду... цу даси нанаси.

Цу доллача хӀаманна бехке дар урдув да — дӀаяхача замах юхедиса дегаза, сага сий доадеш дола феодальни гӀулакх. Мел дукха цатоамаши халахетараши тӀадахь цо къоначча дезала!

Тха, Нохч-ГӀалгӀай паччахьалкхен педагогически института студенткай, безам ба тахан цу хьакъехьа тхоай ниисархоаца, тхоай доттагӀашца-мехкарашца гуччахьа дувца.

...ВӀаши дезаденнад йоӀи зӀамига саги. Ираз а долаш, цхьана баха мара безарий цар?! Цхьабакъда, из аттa дац, хӀаьта цкъаза де йиш йолаш а хилац. Саг йоалае безам болча зӀамигача сагага 2500—3000 сом ахча хила деза. Цхьаболча, къаьнара законаш хьаштдараша йоах, урдув яха гӀулакх вӀалла долаш а дац, цхьабакъда, поартал оттаеш «Ӏаьдал» да. Иштта долий из? Хьадувла, лоархӀаргда вай, цу поартал оттаеш да яхача «Ӏаьдало» мел хӀама лоац. «Хиланза даргдоацар» мара дац вай лоархӀаргдар.

ЙоӀах бӀарг тоха вахаргара дӀадолалургда вай. ЗӀамига саг новкъостий а болаш шийна хозьенна йоӀ йолча вода. Цига, белгалдоаккхаргда вай, из «Волгаца» ваха везаш хилар. Коа латташ хила еза машин. Цу гӀулакхага 60—70 сом ахча дода.

Цул тӀехьагӀа зоахалола нах бахийта беза. ГӀаддайча кхозза бига беза уж йиӀий дай болча (кхы кӀезигагӀа цхьаккха дича а бига йиш яц). Цар цига мел дукха ха йоаккхе а, хӀара уж массаза болх «Волга» массанена а бӀаргагуча латташ хила еза. Иштта ца хуле найцех дог кхоарададергда, «торо» йоацаш ва аргда. Цу гӀулакхага а кхы кӀезигагӀа ахча додац.

Юххера а, нускал дийха даьлар. Цу буссе а устагӀа беи вӀашагӀа мел кхийттараштa шу оттадеи деза, устаннеи цар гаргарча нахаи ахча дала деза. Цу цхьан сарахьа гаргарча наха найций чотах дӀадахийта деза 250—300 сом.

Цхьабакъда, цу тӀехь чакхдалац найций «декхараш». Цхьа ха яьнача гӀолла ший новкъостаща лаьрххӀа ваха веза из уццӀаьшка. Цига гуллу дуккха нускала гаргара нах. Цига найцас устагӀа, кхыдола даа хӀамаши тайп-тайпара кагий хӀамаши а яхьийта еза.

Цунах а дерригга даь далац. Уст йижарашта, гӀулакх даьрашта, берашта итт тумал кӀезигагӀа доацаш ахча дилла деза кердача найцас. Цу наькъа 350—400 сом ахча дода зӀамигача сага.

Цхьабакъда, керттердар цул тӀехьагӀа хила дезаш да. ЙиӀий даьша, нускала тайп-тайпара хӀамаш эца еза аьле, 1000 сом а кхы дукхагӀа а ахча дех. Цу ахчах ийца хӀамаш тӀехьагӀа маьре додаш нускала цӀахьу. Из долла хӀама сендукхьа ду аьлча, из ду нахага «хьанехка йоӀ даьсса кулгаш Ӏо а эхка маьре яхар» аьнна ца алийтар духьа. ХӀаьта саг йоагӀача дийнахьа ма дезий зӀамигача сага уццӀаьшта гӀаддайча а 3 устагӀа хьоалчагӀийна бахьийта,саг йоагӀача гулбенна дуккха нах кхаба. Цу гӀулакхашка кхы а 1000 сомал кӀезигагӀа доацаш ахча дода.

Уж дерригга чоалханеи ца эшаши дола гӀулакхаш шоана дика довзаш да, тха деза доттагӀий мехкарий. Тхона лов, цу гӀулакхий оаш цӀаькха а сакхетамца уйла яр.

ХӀаьта уйла яьйий оаш: «ЗӀамигача сага из мел хала да? Мичара дахьаргда цо иззал ахча? ТӀаккха фуд вай дер из эхь дола гӀулакх, урдув дӀадаккхара? Вай ма доахий из урдув!

Ишта саг йоалаеш декхараш хьаьрчача дезалла юкъе хала-хетараш, цатоамаш долалу. ЙоӀа хала хетаций, дог эшаций цун хьо бахьан долаш декхар хьаьрчад яха дош шийна хезача.

Цу тайпарча поартало, иштта доахача ахчаша новкъостал дергда къоначa мараи нускалаи вӀаши сий де, беза, барттайна баха, дика дезал хила? Дергдац. Е де йиш а яц! Ӏалаьмате дукха доаладе йиш яр, цу тайпарча принципах вӀашагӀкхийттача мароi сесагои цхьана барт тайна бахаш дукха ха йоаккхаш ца хилар хьахьоккхаш дола масалаш.

Оаха цӀаькха а ях цхьанна а ахчо, цхьанна а поартало хьабеш бац бокъонца бола сийрда безам, вӀаши сий делга. Цудухьа кхы юкъе а даргдоацаш урдув дӀадаккха деза ха хьатӀакхаьчай. Цо, мадарра аьлча, адамий бокъонех доах вай, вай сий доаду, юхьӀаьржъю. Вай дахача укх хозача хана цу бӀехача уйлашта тӀехьа а даьнна лела вӀашгӀехьа дац!

Вайх урдув дахара бехке дараш эггара хьалха вай воаш да, хӀаьта из эхь а да!

Харцахьа дале а дас нанас яхар де деза аьнна хеташ, лоархӀадац вай воаех урдув доаккхача хана из ма даккха ала, даьшта бохам балар кхераш да из. Советски мехка коммунистически мировоззрене уйланца хьалкхевеш ва вай массава а. Вай воаш ца доаккхе, хьан доаккхаргда вай га, хьан лорадергда вай сий, ираз, эздел. ХӀаьта Советски паччахьалкхен законаша вай га доах. Царех вай пайда эца а беза. Воай хоадам боллаш дола юш ала, дӀаяьннача къаьнача замаи законех хьерчарашта майрра духьал довла декхарийла да вай. Вай декхарийла да дӀаяхача замах юхедисача зуламерча гӀулакхашта, паргӀатеи ираз долаши даха вайна новкъарле еш мел долчоа духьала къахетам боацаш къовсам болабе.

Саг йоалаюи маьре йодеи ди зӀамигача сага я йоӀа а дунен тӀа эггара хозагӀа, сийрдагӀа дола ди да. ХӀаьта вай из кхетадеш хила деза цӀаккха а диллургдоацаш из ди дикаца дег чу лоаттадар духьа. Нагахьа санна, цу унзарча Ӏаьдалашка ца а хьежаш, шоайла дукха дезаш дола йоӀи зӀамига саги вӀашагӀкхете, лерттӀа дезал хургба цар. Царна эшаш яц урдох ийца хӀамилгаш. Хьаьналча къахьегамца, шоай къонача кулгашца цар шоаш Ӏалашдергда шоашта хиланза дарг мел доацар. Цунах царна шиннена а йоккха дега гӀоз хургья.

ЗАГС-е регистраци ца еш йоӀ маьре гӀоргйоацаш дола гӀулакх вӀаштӀехьдаккха деза вай.

Оаха дагахьа раьза а долаш могаду нохчийн гӀалгӀайн дезалий гӀулакхашта советски обрядаш юкъе йоалаяр: комсомольски ӀаьдалагӀа саг йоалаяр, саг йоалайича, бер дича регистраци яр, шоай дай-наной сий дар, и. кх. дӀ. Оаха чӀоагӀа теша а тешаш дӀакхайкаду: воай вахар вай воаш вӀаштӀехьдоаккхаргда, из дергда вай коммунистически морала принципаш тӀа, шариӀатои Ӏадаташеи яххача тайпара ца а деш.

Тха деза йижарий, доттагӀий! Оахош гуччахьа яздеча письмоца оаха шо тӀахьех къаьнача замах юхедисача эхь долча гӀулакха — урдонна массая а цхьан бартаца дуьхьалъялара.

Вай ираз вай бе доалл.

Нохч-ГӀалгӀай Паччахьалкхен педагогически института студенткаш:
Бакаева Лиза, Мальсагова Рая, Гетагажева Мая, Ахильгова Дугурхан, Угурчиева Мадина, Элканова Лида, Абалаева Мария, Гумашвили Тина, Карсамаули Щумиста, Асуханова Катя, Мальсагова Лида, Цицаева Урала, Долиева Мака, Маргашвили Зара, Тамасханова Хадишат, Мальсагова Лиля, Хадакова Света, Дударова Лиза.

БРАТСК ХЬАЛЪЕШ ЛАТТ

Тахан — из бӀаьш йолча квадратни километраш тӀа хьалбеш латта гӀирс ба. БӀаргайовиза я цу тайпара йола шорали сухали. Укхаза хьалдеш мел латтар дунен тӀа эггара доккхагӀа дар да аьнна хеталу: гидроузел а, хьунапромышленни комплекс а, алюминиеви завод а..

Братски ГЭС-а 16 агрегато ток тел. Цо Байкала дехьарча аренашкара поездаш а лехк, Кузбасса индустри а кхоаб. Плотина тӀа гӀолла поездаш аха йолаеннай, ГЭС-а цӀеношкеи машинни залеи юххера а кийчъеш де деза балхаш деш латт.

Хьунахиме Ӏалаьмате боккхача гӀирсо хӀара шерра-шера кордни целлюлоза, тара картон, каьхат, химе продукташ еш чакхйоахаргья хьуна 4,5 миллион кубометр. Цу предприяте юххьанцара низаш болх бе долалургда укх шера.

Братска керда хьалбу шоллагӀа гӀирс — алюминиеви завод — низ болаш боагӀа. Лаккха сигала урагӀа яхай хьалхагӀарча электролизни цеха ажурни каркасаши фермаши.

Союза массе а миӀингера машинаш, станокаш, гӀишлой материалаш ухар Братски ГЭС-е. ХӀанз Братска ше новкъостала кулг кховдадаьд дуккхача кердача гӀишлошка, царна гӀишлош индустре продукци а ухийташ.

Братске вахаш 137 эзар саг ва. Итт шера хьалдаьд миллион квадратни метр гаргга чуӀе моттиг йола цӀенош, 25 школа, дукха магазинаш, политехнически институт. Къонала городе бахаш болча нахах 70 процент — кагирхой ба. ХӀара шерра-шера 500 саг йоалаяр-яхар хул городе, хӀаьта деча берий дукхалга диллача Союзе хьалхара моттиг Братскага йола дукха ха а я.

СалаӀа а отпускаш чакхъяха а кхыча городашкара эзараш нах ух цу мехка. Дукха ха ялалехьа къулбехьарчарел толашагӀа хилара къувсаш хургья Братски форда пляжаш... Халача, акхача моттигех Малхбоален СибарегӀарча боккъала а башха тоаеннача моттигех йола цаӀ, культурни а промышленни а центр яьй.

Братск — энерга город. Электрически йолчун хинна а ца Ӏеш, наха де лерхӀарий, цар хьаькъала а дега а низа энерги.

Сурта тӀа: Братск дегӀаухаш, тоалуш йоагӀа, асфальтаца кийчлуш латт, города пейзаже тайга хозал — дийхкаши корсамаши юхе а юташ.

З. Брюханенко сурт.

ТАСС фотохроника.

ХЬИНАР СОВДУВЛ

Наьсаречa машиннаькъа станце коллективо 1965 шера тӀаийцадар лакха социалистически декхараш. ТӀаийца декхараш кхоачашде йиш йолга гуш да, хӀана аьлча хӀара бетта план тӀехкхоачашъю цар.

Укх шера хьалхарча квартале Грозненски машиннаькъа отделенеи района профсоюзеи дӀа-юха тела ЦӀе байракх яькккай коллективо. Майски план 109 процент кхоачашъяьй цар.

Дика болх беш ба станцера болхлой июнь бетта а. Шеко яц укх бетта а паччахьалкхен план тӀехкхоачашъергйолга.

Шерагара шерага коллективана карагӀ ца доалаш дар вагоний оборот ниййса лелаелга. Укх шера из кхоачамбоацар ниийслац станце. Вагонаш саца латтар нормал лохагӀа да хӀанз. Из боккха толам баьккхар ерригача коллективо цхьатарра дика, барт тайна болх беш хиларах.

Дика болх беш я станце дежурни М. Яценко, стрелочникаш Н. Кочко, А. Ярыгина, керттера кондуктор Я. Гайсанов, иштта кхыбараш.

Шоаш тӀалаьца социалистически декхараш дика кхоачашду А. Могушковеи, Арапиевеи кулгалдеча машиннаькъаш тоадеча бригадай коллективаша. Машиннаькъахой Ерригсоюзни ден сийна вахте этта хьинаре къахьегаш я хӀанз бригадаш.

А. МИСИКОВ,
Наьсареи машиннаькъа станце начальник.

КХОАЧАШДУ ДОШ

Семилетка тӀеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра лакхера декхараш тӀаийцадар Грозненски химкомбината цехийи установкайи коллективаша.

Химкомбината цехашта юкъе эггара хьалха 28 мая ах шера план кхоачашйир В. З. Мельниченко кулгалдеча полиэтилен арахецача цеха коллективо. Иштта 14 июне ах шера план кхоачашъяьй Н. Тюрина кулгалдеча дубителий цеха, хӀаьта фенол арахецара план 18 июне кхоачашъяьй. Укх шера план ханал 2 бутт хьалха кхоачашъе лерхӀ № 131 йолча цеха коллективо.

Денгара денга хьинар совдоахаш къахьегаш ба химикаш.

В. КУРБАТОВ.

КВАРТАЛА ПЛАН ХАНАЛ ХЬАЛХА

Оптови товарооборота план ханал хьалха кхоачашъяр духьа шерра социалистически яхь йоаржаяьй РСФСР торговле Министерства Росбакалея Нохч-ГӀалгӀай контора болхлоша.

1965 шера II-ча квартале республика мах беча организацешта бархӀ миллиони бархӀ бӀаь эзари сома маьха товараш далара план ханал хьалха, укх шера 22-ча июне, 113,2 процент кхоачашъяьй контора, 9145 эзар сома товараш а луш. Цу даькъе: шекар — 5122 эзар сома маьха, кондитерски хӀамаш — 1180 эзар сома маьха, сомий-баьца даарий консерваш дӀахийцай 408 эзар сома маьха.

II-ча квартала план толаме кхоачашъю Росбакалея кхачан товараш дӀателара а. Макаронии фабрика, Горпищекомбината, Горхлебокомбината, Грозненски, Ассински, СаьмуӀашкарча сомий-баьца даарий консервай заводаша, «Ачалкх», «Серноводски» яхача минеральни хиш доахача заводаша дика болх бу.

Нохч-ГӀалгӀай АССР мах беча организацешта, Росбакалея номенклатурах дола кхачан товараш телара план ханал хьалха кхоачашъяра болх толаме лел товараш предприятешкара доагтӀача бесса республика мах беча организацешта дӀателар санна йола балха форма эргаьккха тоаяр бахьан долаш.

ХӀанз 1965 шера III-ча квартала чотах цхьадола товараш дӀахеца йолаеннай Росбакалея Нохч-ГӀалгӀай контора. 1965 шера III-ча квартала оптови товарооборота план ханал хьалха кхоачашъяра эшаргйолча боараме запасаш еш а цу гӀулакха тоъал ресурсаш йолаш а я из.

Росбакалея Нохч-ГӀалгӀай контора коллективо, Даьхенна хьалхашкара ший декхар кхета а деш, шийгара доагтӀаш дола дакъа лоац семилетка толаме кхоачашъяра юкъе.

С. КАЗАЛИЕВ.
Росбакалея Нохч - ГӀалгӀай контора управляюще заместитель.

ВАХАРЦА ДУВЗАДЕННА ДАР ДЕШАР

Райкомои юххьанцарча партийни организацешеи 1964—1965 дешара шера дукхагӀа уйла а яь вӀаштӀехьдаьккхар къахьегамхошта политически дешар Ӏомаделга. ХӀаьта цунах ший беркат а даьлар: дикка дукхагӀча коммунисташеи парте боацарашеи марксистско-ленински теори шоаш Ӏомайора, дӀахо дегӀаьлхар коммунистически къахьегама школаш. Политически дешара система ерригача звеношка хьинаре юкъеккхиьхьар практически занятей метод.

Занятеш керттерча даькъе чакхъювлар марксистско-ленински теори шоаш Ӏомаяра методах. Деша багӀараша чӀоагтӀа уйла а еш, цӀенхашттаи хадданза йоагӀ-йоагӀача тайпареи Ӏомайора марксизма-ленинизма классикий произведенеш, коммунистически болхлойи партей дунен халкъашта юкъерча гӀулакхий документаш, КПСС XX, XXI, XXII съездий решенеш, вай парте Программа. Пропагандисташа хӀара денна а тӀагӀерттa а первоисточникаш, политически книжкаш шоаш Ӏомадара чам болийтар деша багӀарий, хӀаьта шоаш дешар Ӏомадара книжках ниса пайда ийбе а Ӏомабора уж.

Юххьанцарча партийни организацешеи пропагандисташеи дукха болх бир политшколашка, кружокашка, семинарашка деша багӀараштa практически заданеш телара метод юкъеяхьара. Опыто хьахьекхад, къоастамболлаш йола заданеш кхоачашъяро деша багӀараша программни материалаш кӀоаргагӀа кхетаяра, цар хьинар дегӀадоаладара, дешарах хьахулар лакхдара гӀо деш хилар.

ДукхагӀа болча пропагандисташа тешшаме кхоачашдора шоашта тӀадилла гӀулакх, чакхъяха ховш а чулоацам болаш а чакхйоахар занятеш. Гой, масала, мишта вувц вагонни депо мастерийи бригадирийи школе деша багӀараша шоай пропагандист А. Е. Губаренко:

— Хьалха тхона холуш ца хинна хӀамаш, тхо улув гӀолла тӀеххийнна бакъдараш бӀаргагойта Алексей Ефимовича мишта хов ца ховш пецдувл тхо. Цо дика кхетаду тхо. Иззамо волча сагаца болх бе атта да.

ГӀулакх терко йолаш деш хиларца белгалбувлар пенсионера И. И. Семирякова, № 29 йолча школа директора А. И. Ларионовай, «ВНИИКАнефтегаза» опытни производства начальника Ю. А. Махоника, дуккхача кхыча энтузиастий пропагандистски болх.

Райкомо а юххьанцарча партийни организацеша а боккха болх чакхбаьккхар коммунистически къахьегама опыта школай методаш а чулоацам а тоабара. Районе болх беш яр цу тайпара йола 73 школа, цар чу деша вагӀар 1913 саг, царех 276 саг КПСС член а волаш.

Коммунистически къахьегама опыта школай болх во вӀаштӀехьбаьккхабацар юххьанцарча партийни организацешка: Сокольскийи Рудики пропагандисташ болча локомотивни депо, Якушевич пропагандист волча вагонни депо, ГӀойтӀа-Керта ярашка а дуккхача кхыярашка а.

Хьоккхама бувца мегаргболаш ба пропагандист М. П. Рудик кулгалдеш хиннача локомотивни депо коммунистически къахьегама опыта школа болх. Боккхача вахара наькъа чамбаьккха ва из саг, хӀаьта 20 шерал дукхагӀа ха марксизма-ленинизма идеяшта пропаганда яра а хетаяьй цо. Курал-сонтал ца йоалла. Эздел дола, хьаштдар моллагӀа а гӀулакх ийца шийна тӀаваха йиш йолаш вола, пунца цхьан ханна балха тӀа цӀепхаштта а принципиальни а вола нов. Рудик коллективе сий долаш ва. Цо кулгалду школа болх беш йола шоллагӀа шу да. Цига деша вагӀа 40 саг, уж берригаш а 4—6 классашка дийша парте боаца нах ба. Деша ухаш 80—100 процент хул уж.

Дикала белгалбе мегаргболаш ба инженера В. В. Ляхова кулгалдеш хиннача электроремучасткерча кружока болх. Из, дика специалист, терко а гӀо а де кийча вола новкъост хинна ца Ӏеш, денал дола агитатор а пропагандист а ва. ЦӀаккха а заняти ца хулаш юкъагӀа йиса е тӀехьаяьккха моттиг хиннаяц цун кружоке. ХӀара заняти безаме а гӀулакхаца а чакхйийннай цига. Занятешка маьхал а ювлаш чакхъювлар пропагандист ше дика кийчваларах тийша хинна ца Ӏеш. деша багӀараш а дика кийчлуш хиларах тийша да. Цудухьа нов. Ляхова массе а хана теркалдора деша багӀараш занятешка мишта кийчлу, царна Ӏомаде халадар фуд, къаьст-къаьстача дешай хьакъехьа консультацеш йора, первоисточникаш тӀа шоаш болх бе, общественни вахарца хулаш долча гӀулакхий критически а ниса а мах бе Ӏомабора. Цудухьа пропагандиста тӀавийрзза хьегаш долча къих дика беркат а дувлар: кружоке деша багӀараш дика кийчбале ухар занятешка, собеседованешка хьинаре дакъа лувцаш хулар. Ӏомаеш йола теоретически материал практически декхараш кхоачашдарца айххагӀа ювзаенна хилийтар духьа кружоке леладеш дар деша багӀараштa шо-шоашта заданеш телилга.

Районе болх беш яр КПСС истори Ӏомаду 31 кружок. Цига деша вагӀар 589 саг.

Йоккха опыт Ӏоаьй наькъа дистанцерча КПСС истори Ӏомадеча кружока пропагандиста Петр Алексеевич Лыкова. Деша багӀараш материал кӀоаргга Ӏомаеш хилийтара нов. Лыкова леладеча гӀулакхех цаӀ да гойтара хьисап. Цу гӀулакха цо пайда ийбора диаграммаех, газеташ тӀарча, журналаш тӀарча, книжкаш тӀарча, брошюраш тӀарча цифровой материалех. Шерра пайда ийбора картех, плакатех. Къаьстта чӀоагӀа терко йора пропагандиста чакхйоахача занятей методически оагӀон. Материал паргӀата, чоалхане йоалаш, кхеторгйолаш дӀаювцар. Вахарца, производствоца бола Ӏомаеча материалий бувзам деша багӀарашка дикагӀа кхетабайтар духьа нов. Лыкова уж Ӏомабора долаш дарий тохкамаш шоаш де, хӀаьта ше деча къамаьлашца ший практически балхацара масалаш а кхувлар. Цо практически заданеш телар деша багӀараштa, хӀаьта из бахьан долаш занятеш хьинарегӀа чакх а ювлар.

КПСС ЦК хьехамаш кхоачаш а деш, парте райкомои юххьанцарча парторганизацешеи дукхагӀа уйла тӀаухийтар коммунисташеи парте боацарашеи шоаш дешара. Марксистско-ленински теори шоаш Ӏомаеш дукха нах бар: 1683 саг, царех 738 коммунист а волаш.

Белгалбе боагӀаш ба нов. Шпарага пропагандист волча технологически цехерча социалистически промышленни предприятей къоастамболлаш йолча экономика хьакъехьарча семинарски группа болх. Пропагандиста деша багӀараш Ӏомабора дуненга, шоай декхарашка шерагӀа хьежаш хила, политически литература деша, шоаш Ӏомадаьраш шоашца болх беча шоай новкъосташка дувца безам хургболча тайпара кхебора. Занятеш паргӀатта вӀаши къамаьлаш а деш чакхъювлар. Цига къестадора эггара лоархӀамегӀа дола цех дегӀаккхувлара дешаш. Занятеш чакхйоахача хана юкъ-юкъе дикача маьхера предложенеш а увттайора. Парех яр къахьегама овсарле лакхъе, предприяте экономически гойтамаш толашагӀа хилийта лаьрхӀараш а.

Марксистско-ленински теоре лоархӀамегӀа йола проблемаш Ӏомаяро гӀо дора деша багӀарий идейно-политически а культурни а кхетам лакхбалара. Царех дукхагӀбараш дикагӀа бола производственникаш а хьинар дола общественникаш а ба. Слесараша В. И. Червякова, И. А. Гулкова, машиниста Р. И. Горшунова, оператора гӀонча волча А. Н. Резникова 20 рацпредложени елар, хӀаьта уж производстве юкъеяхьаро предприятена боккха экономически пайда а баьъ.

Парте горкомо, юххьанцарча парторганизацеша пропагандисташца хадданза хан-ханнахьа чакхйоахар цхьан денара семинараш. Цига дешара плана аргӀанна йолча темай хьакъехьа методически а теоретически а хьехамаш дора. Пропагандисташта лекцеш ешаш хилар: КПСС горкома лектор С. И. Кудрин, пединститута историе кафедрера воккхагӀа вола хьехархо И. А. Кацен, философски Ӏилмай кандидат В. У. Церпент, пединститута воккхагӀа вола хьехархо С. Н. Джугурьянц, «Знание» яхача республикански организаце болхло Н. К. Косяков, пединститута доцент В. И. Крикунов, кхыбараш.

Пропагандисташцарча балха юкъе йоккха моттиг дӀалоацаш дар цар балха опыт Ӏомаелгеи юкъеерзаелгеи. Цу гӀулакха Ӏома а ль, юкъеерзаьй укх пропагандистий балха опыт: локомотивни депо коммунистически къахьегама школерча М. П. Рудика, бурув деттара контора юххьанцарча экономически школерча Н. А. Гудька, марксистско-ленински теоре лоархӀамегӀа йола проблемаш Ӏомаеча кружокерча В. В. Ляхова, технологически цеха къоастаболлаш йолча экономика групперча С. Н. Шпарага, кхыбарий.

Пропагандистаца хан-ханнахьа болх чакхбаьхаб даиман болх беча семинарашка гӀолла. Цу семинарашка пропагандисташа ладувгӀар лоархӀамегӀа йолча теоретически проблемай, коммунистически парте арахьарча а чурча а политика лоархӀамегӀа долча дешай хьакъехьарча лекцешка а докладашка а. Цига царна аргӀанна йолча темаех лаьца дола хьехамаш дора, опыт дӀа-са Ӏомайора. Царна докладаш йора парте горкома а райкома а болхлоша.

Политически дешар Ӏомадара ерригача звеной болх тоабар духьа ший ханнахьа а дика а кийчъе еза кердача дешара шера эшаргйола пропагандистий кадраш. Царна кхоачамбалла лекцеш еша еза пропагандистски балха методика хьакъехьа. Масала, ер темаш белгалйича бакъахьа я методика хьакъехьа: «Пропагандист занятешка кийчвалара методикеи политически литератураца бу болхи», «Политшколашка, мастерийи бригадирийи школашка, коммунистически къахьегама школашка, кружокашка, семинарашка занятеш чакхъяхара методика», «Пропагандиста къамаьла культура хьакъехьа», «Пропагандистски балха юкъе художественни литература произведенеех, гойтама пособеех пайда ийбар», «Марксистско-ленински эстетика хьакъехьа пропагандисташта дола методически хьехамаш», «Эстетически пропаганда формаши методаши», «Деша багӀараштa практически заданеш телара методика», кхыяраш.

Райкоми юххьанцара парторганизацеши пропагандисташца цхьана терконца юхахьажа еза коммунистически къахьегама школай дешара планашка, цар деша багӀараша коммунистически общество хьалъераш сакхетаме, хьинаре кхебелга Ӏалашдара гӀодергдолча тайпара. Цу планашка лоархӀамера моттиг къоастамболлаш йола экономика дӀалоацаш хиланза яргъяц. Дешара плана темаш тӀаерзаяь хила еза производства овлан тӀара декхараш кхоачашдлара: къахьегама овсарле хадданза дегӀаухилга Ӏалашдара, продукци хьаярга дӀабола мах лохбараи цун дикал лакхъяраи, завода марка сий долаш хилийтара тӀехьа къовсам лоаттабара, къахьегача хана нах шоай предприяти лукха еза, цун толамех, продукцех доккхал деш хила Ӏомабара.

Дешара шу доладалалехьа Ӏалашде деза кружокаштеи семинараштеи кулгалде духхьашха болалуш бола пропагандисташ кийчбелга.

ЦӀенхаштта уйла тӀаяхийта еза КПСС истори, марксистско-ленински философи, политически экономи, Ӏилман коммунизма лардаш, хьаьра парте проблемаш, къоастамболлаш йолча экономика дешаш кӀоаргга Ӏомадара.

Т. ЗИНОВЬЕВ,
КПСС Октябрьски райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

Кердачоа шерра никъ

Нохч - ГIалгIайчен мехкдаьтта доаккхараш дика лоархIабу «Iаьржа дошуви» гази яьккхара а мехкдаьтта кердача скважинашта бурув тохара а заданех. Кхоачам ба, юкъхьанца семилетка тIеххьарча шера белгалъяь хинна мехкдаьтта даккхара планаш 1963-ча шерре а кхоачашъяьй, хIаьта Европе эгтара кIоаргагIарча № 1 йолча Галюгаевская яхача скважинана 5500 метр кIоарга бурув а тохаш Тийрка дукъа тIа мехкдаьтта керда ганзаш хьа а йийлай аьлча.

Цу тайпара толамаш даха чIоагIа новкъостал ду вай предприятей изобретателашеи рационализаторашеи. ДIадахача 6 шереи 5 беттеи цар еннай 24.500 предложени, царех 17000 совгIа яраш производстве юкъейоалаяьй. Из бахьан долаш йиш хиннай 8,4 миллион сом ахча кходе. Цу юкъа объединене предприятешка балха юкъейихьай шера 1 миллион сом гаргга пачхахьалкхен ахча кходеш йола 24 изобретени. «Бурови свечай пневматически раскрепитель», «Установка МПС-2», «Бурови насосий клапаний гидравлически съемник» санна йола Грозне хьахинна изобретенеш хIанз шерра дIаяьржай вай мехкарча ерригача бурув тохача организацешка.

Укх тIеххьарча шерашка юкъейоалаяьй йоккхий предложенеш. Цар торо хулийт факелех Iалама газ йоагилга дикка кIезигде а, мах бола химически бедал хьаяра цох пайда эцийта а. Хаян-Корт яхача участкера мехкдаьттанеи газаи транспортировка яра хьакъехьарча новкъостаща Михайлова, Чужова, Титова цхьана еннача предложене йиш хиийтар цу участкера ерригa факелаш дIайоае а эшача гIулакха газах пайда эца а. Новаторий группо еннача предложенех «Малгобекнефта» НПУ сепарационни установка хьалъяр бахьан долаш вIаштIехьдаьлар № 80 йолча мелови скважина чура йоаккхача ерригача Iалама газах пайда эцеи факелаш дIайоаеи.

Цу гIулакхех кхы а дикагIа тIехьаще хила мегар, нагахьа санна предприятей кулгалхоша ший ханнахьа хьожаш новаторий ерригa предложенеш балха юкъеххувларе.

Грозненски ремонтно-механически заводе (директор нов. А. Н. Сарлашвили) 1965-ча шерага яьккхар 83 рационализаторски предложени, вешта аьлча 1964-ча шера еннача ерригача предложенеех 46 процент. Цу предложенеех нонагIа яраш тахаралца тоххаши кийчъеши я. ХIаьта заводе йолаш ма йий тIайийцача рационализаторски предложенеех дола чертежаш ханнахьеи дикеи оттаде низ кхоачаргбола йоккха конструкторски отдел, общественно-конструкторски бюро (ОКБ), кхьметтел завода производственни базана а могаргдар предложенеш ший ханнахьа балха юкъейоалаелга вIаштIехьдакха.

Иштта хьал да «Сунжанефта» НПУ а (начальник нов. С. И. Дмитриев). Хьажа ца хьожаши юкъе ца йоалаеши 1965-ча шерага яьккхар цига 151 предложени, вешта аьлча 1964-ча шера дIачуеннача предложенеех 37,5 процент.

Механически мастерскешка геттара шортига лел рационализаторски предложенеехи изобретенеехи йола тоххама образецаш хьаелга. Из гIулакх эсала леларах цхьайола пайдане предложенеш производстве юкъейоалаелга массехк шера тIехьадоахх. Масала, «Октябрьнефта» НПУ 23-ча участка механически мастерске 2 шу совгIа ха яьккхар бурув тохача Старогрозненски контора заказах ин. Кохеи Рагулинеи еннача предложенех йиъ шарошечни, буро расширитель хьаяь ца боалаш. ХIаьта «Грознефтеразведка» яхача треста 15-ча механически мастерскена 1962-ча шера денз хьаде «магац» новатораша ин. Жимановеи Шуликинеи еннача предложенех дола комбинировании бурув.

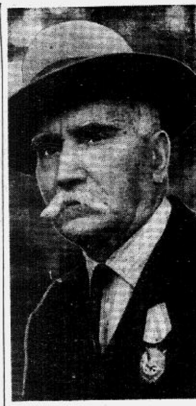
Ший йоккхий торонаш йоллаше шоай новаторий рационализаторски предложенеш юкъейоалаелга чела лелаларал совнагIа, Грозненски ремонтно-механически заводо чIоагтIа тIехьадоахаш кхоачашлу кхыча предприятей новаторий заказаш а.

«Грознефтеразведка» яхача треста а Грозненски ремонтно-механически завода а кулгалхоша цIенхаштта тIахьожам оттабе беза новаторий дерригa заказаш кхоачашдараи керда дар, толашагIа дар сихагIа производстве юкъедоаладараи.

«Грознефть» яхача объединене новатораша ханал хьалха кхоачащдаьд изобретенеши рационализаторски предложенеши юкъейоалаярца экономи яра шоашта хьалхашка лаьтта ворхI шера декхараш.

1965-ча шера 5 бетта производстве юкъейоалаяьй 910 предложени. Из бахьан долаш кхоадаьд 665 эзар сом ахча. Ер шу чакхдаллалца кхы а 700 эзар сомал кIезигагIа йоацаш экономи е дош деннад новатораша.

С. СЕВОСТЬЯНОВ,
«Грознефть» яхача объединене рационализаце воккхагIа вола инженер.

27 июне 60 шу дизад «Потемкин» яхача броненосца тIа революционни восстани йолаеннача дийнахьа денз. Восстане дакъа лоацаш хиннарех цаI хIанз Хмельницки областа Красиловски района Антонина яхача юрта вах. Из ва хьалха минии машинист, кема революционни комитета член хинна Илларион Павлович Шестидесятый.

Пенсе тIа вахалехьа слесаралла, кузнецалла болх беш хиннав Илларин Павлович. Цо доккха дакъа лоац юрта общественни вахаре, каст-каста хул из кагирхойи колхозхойи болча.

☆ ☆ ☆

БАНЕШ ХЬАЛЪЯЬ ЯХА ЕЗА

ВорхI эзар цIа нах а бахаш йоккха я Экажкъонгий-Юрт.

КхоалагIа шу да цу юрта банена лаьрхIа доккхача цIен пенаш хьал а детта кхы дIахо из цIа хьалдаь йистедаккхара хIама ца ду. Дукха балхаш дисадацар из хьалъяь эксплуатаце дIачуяла.

КIезига ха йоаяц наха Орджоникидзе бане ухаш. Цигача а балхах мукъабарий мара баха йиш йий. Дийнахьа сарралца кхашка болх а баь цIа баьхкача наха, хIаьта иштта къоаношта хала да гаьна никъ бе.

Наьсарерча бане лерттIа болх боре а хала мича дар. Из а эсала я. Зал итт саг мара чу ца хошаш геттара готтига я, хIаьта бане бIеха а я. Бани я аьлча а «цIи» лелаю-кх. Цудухьа Наьсаре бахараш а Орджоникидзе ух. Ши шу да еттача кирпишках хьалдаь Наьсарерча базара юхxе цхьа доккха цIа латт. Банена лаьрхIа да йоах из а. Из маца эксплуатаце дIалургда ховш саг вац.

Кхашкара балхаш сихденнача хана Орджоникидзе аха ха яц болхлой. Райисполком оарцагIъяла еза банеш сихагIа хьалъяь йистейхара.

Хь. БАЛАЕВ — Экажкъонгий-Юртара юкъерча школа завуч. И. АНТОШКИЕВ — юртахо; М. ИТАЗОВ — пединститута студент.

СВЕКЛА ХЬУВКЪАРГЬЯ

310 гектара тIа дIайийна шекара свекла дика хьалтIаьннай Шаьла района Ленина цIерахча колхозе. Из маьхе культура хьалкхеяра де деза гIулакхаш ханнахьеи дикеи ду.

ХIара гектара лаьрхIа 70—80 килограмм суперфосфат тоссаш подкормка а еш шекара свеклана шозлагIа обработка еш боахк колхоза механизатораш.

Шекара свеклана обработка еча дика толамаш доахаш ва механизатор Алхазов Iалаудин. «Т-38» яхача ший тракторца культиваци а еш подкормкайа лаьрхIа 310 гектара тIа минеральни удобренеш тайсай цо. Механизатораштa тIеххьа шоашкара доагIа гIулакх ду шекара свеклана Абдурахманова Iабдата, Земельханова Полус, Билалова Мурмана кулгалдеча звенош. 2—3 дийнахьа чакхбаргба уж шекара свеклана шозлагIа оасар даь а уж нийлхъяь а.

Ший ханнахьа Iунал дарах хIара денна дика дегIаух из культура. Шеко йоацаш ала йиш я хIара гектара тIара 300—350 центнер свекла чуя аьнна тIайийца декхараш сий леница кхоачашдергхиларах.

И. МАЛЬСАГОВ,
юрта боахама Министерства агроном-инструктор.

ХЬАЙБАШТА ДУКХАГIА ДОАКЪАР

ГIулакхаш дукха да хIанз юрташтарча къахьегамхой, хIаьта царех керттердар — доакъараш кийчдар. Колхозашкеи совхозашкеи из болх миштa лел хьахьокх укх даннеша: 20 июне кхаччалца ерригача республике кийчъяь эрий тIаяьннеи дIайийна тIаяьннеи баьцаш 13,2 эзар тонн я е планах 6 процент мара яц. Цо хьахьокх дукхагIа долча боахамашка доакъараш кийчдара болх Iалаьмате во лелаш а дIаихача шерашка дувлийта гIалаташ юха кердадоахаш а хилар.

Доакъараш кийчдара гIулакх кIезиг-дукха дикагIа лел Гудермеса районе — планах 18 процент, Наурски — 15, Шелковской — 11 процент, уж цифраш а доккхал де хIама доацаш яле а.

Иштта эттача хьала бехказа бовла гIерташ, буц во хиннай яхаш, бахьанаш доах боахамий кулгалхошеи специалисташеи, хIаьта цу цхьан ханна массанахьара баьцаш хьаккхара шоаш деш лоадама хIама а дац.

Мангал хьокха ха тиллийта мегаргьяц, хIана аьлча, баьцех йоахха хьоаналаш йов, хIаьта бух социача кхаьчача хьайбай продукци ерригa хьа ца йоаккхаш а юс.

ХIанз колхозийи совхозийи кхашка ялаташ чуэцаш латт. Цхьабакъда, цу бехктокхамерчеи сихачеи хана а доакъараш кийчделга диц де мегаргдац лаьтташ леладераша.

ХIара фермера дерригa доахан Iана кхоачамболлаш доакъарашца Iалашде деза, тIаккха мара вIаштIехьдаргдац хьайбай продуктивность лакхъе.

1965 шера 20 июне кхаччалца кийчъяь йол, эрий тIаяьннеи дIайийнеи баьцаш

	планаца нийсйича процентех		планаца нийсйича процентех
Ачхой-Мартана	6	Юрта боахама Министерства колхозашкеи совхозашкеи гIолла	6
Ведана	—	«Грозвино» объединене совхозашка	4
Грозненски	5	Консервни промышленности объединене совхозашка	4
Гудермеса	18	«Скотооткорма» треста боахамашка	1
МалгIабика	2	Республикански юртбоахама опытни станце	—
Надтеречни	2		
Наьсарен	0		
Наурски	15		
Ножай-Юрта	0		
Советски	—		
Сунженски	2		
Урус-Мартана	5		
Шаьла	9		
Шелковской	11		
		Еррига	6

ГIулакх дарга хьежжа

Бисаев Хьамида хьажкIаш лелаю звено Орджоникидзе цIерахча колхозе хьалха латташ хинна Iац. Цо хьалхарчарех цхьа моттиг лоац Ведана района кхыча колхозий, звеноштa юкъе а. Цу звено хьалхарча аргIанна латта дош да материальни безам тIабохийтилга.

Укх шера 45 гектар долча кхай тIа хьажкIаш кхееш я звено. «ВИР-42» яхача хьажкIий хьалхарча поколенех дола фу ший ханнахьа а массе а агротехнически бокъонаш йизза кхоачашъеш а дIадийра.

ХьажкIаш дика тIаяьннай. Звеной членаша чIоагIа къовсам лоаттабу кха мамогта оасарах цIена хилийтар духьа. Царна дика хов, оасарца шоаш къовсам чIоагIагIа лоаттабича, хIара гектара тIара хьажкIаш дукхагIа йоахаргйолгеи къахьегама денах шоашта уж дукхагIа екъаргйолгеи. БIарччача денах бизза пайда а эцаш, хьажкIашта обработка еча дика толамаш доах звеной ченаша Бисаев Мовлде, Баудинова Анисата, Дакаева Хадижас, Хусаинова Айзанта, кхычар. Цкъара ду оасар хIанале а дукха хIама ца эшаш даь баьнаб уж.

Цу звенос йицъяц минеральни удобренеш а, агрономо луча хьехамга хьежжа етт- цар уж.

Бисаева звеной членаша хьегача къига хьежача теша дог доагIа, хIара гектара тIара фуалъяьхача хьажкIий 30 центнер яккха аьнна цар тIайийца социалистически декхараш кхоачашдергхиларах.

Кхы тайпа сурт да Карл Маркса цIерахча колхоза хьажкIаш лелаеча звеношка хьажкIаш хьувкъаргйолаш кхеяра даькъе отташ латтар. Бакъда, ерригача районе дIайийнача хьажкIех нийсса ахаш хIана яц аьнна яраш цу колхозе дIайийна я. Ала дезаш да, бIаьстан юхье кхашка деш хинна балхаш чакхдоахача хана механизатораша къа во ца хьийга хилар. Цхьабакъда, хIанз хьажкIашта обработка яра балхаш халача хьала тIа эттад укхаза.

Пропашной культураштa культиваци еча болх беш йиъ трактор я; цхьан культиваторо хIара денна юкъера лаьрхIача кхоачашъеш йола балха норма 12 гектарал тIех яц. Балха темпаш цул лакхагIа ца хуле, пропашной культураштa цхьан оагIорахьа культиваци яра 20 ди гаргга ха йоаянза яргьяц, шозлагIа е эзаш йола культиваци ца лаьрхIача а. ХьажкIашта обработка яра даькъе селлара чIоагIа мело яра маIан да колхоза агронома нов. С. Х. Магомадовнеи кхаш леладеча бригадай бригадирашта Ш. И. Умалатовнеи З. Дидиевнеи шоашта тIабиллача балхах цхьаккха бехктокхам хеташ ца хилар а колхоза правленеи цун председатела нов. Басхановеи царех хIаранегара дизза жоп хьадехаш ца хилар а.

Магийта йиш йоацаш гIулакх да культураш тIайола ерригa участкаш звеньяй членашка къоаста а яь, дIаенна ца хилар. Из бахьан долаш нийслу дIайийнача хIамашта деча гIулакха хьалхара жоп дала саг воацаш йола моттигаш. Укх тайпара масал доаладича кхоачам ба: Тайгаева Курбикай звенос лелаеча хьажкIий 37 гектарах 9 гектар цхьаннега а дIаяланза я, цига тIаяьнна хьажкIаш оасара юкъера къоасталуш а яц.

Ишта хьал да ше лелаеча хьажкIий 50 гектарах 15 гектар доал деш саг воацаш йолча Бибулатов Хьусейна звено а. Хаттар доагIа: дIайийнача хIамашта гIулакх делга селлара во вIаштIехьдаьккха хилча хьувкъа йиш йий цар? Йиш яц. Аьнна мара кхы тайпа жоп дац цу хаттара дала.

ХIанз шоай дерригa низаш тIадахийта болх булургболаш мел вола саг хьажкIашта оасар дерзадаргIвакхха веза колхоза правленеи юххьанцарча партийни организацеи.

С. ГАБАШЕВ,
Ведана района партийно-паччахьалкхен тIахьожама комитета председатель.

ВАХАРЦА БУВЗАМ БОЛАШ

24 лектор ва Каргалински яхача станицерча лекторски группе. Царна юкъе ба хьехархой, юрта боахама специалисташ, медицински болхлой. Лекторски группана кулгалдеш ва моттигерча школа хьехархо, лекционни пропаганда воккха энтузиаст вола Николай Макарович Струев.

Укх шера лекционни болх дикка тоабаьб «Знание» общества цигарча юххьанцарча организаце членаша. Цар лекцеш еш тайп-тайпарча темаех: Советски Союза дунен халкъашта юкъера гIулакхаш, Владимир Ильич Ленина вахари революционни гIулакхаши, парте ЦК мартовски Пленума решенеех, атеистически а литература а темаех. «Красный пахарь» яхача юрта боахама артела производственни бригадашкеи хьайбай фермашкеи еш дукхагIйола лекцеш. Укх шера юрта къахьегамхошта тайп-тайпарча темаех 122 лекции доклади йийшай каргалински лектораша.

КIиранна цкъа кхаьрача дийнахьа культура ЦIагIа, фермай, бригадай цIеча уголокашка, балхара мукъа болча сахьата колхозхошта лектораша лекцеш ешалга закон а хинна дIаэттад укхаза. Цу денах «Лектора ди» оал «Красный пахарь» яхача колхоза парткомо. Кхаьрача дийнахьа лектораш бахкарга хьежаш хул механизатораш, дояркаш, жа Iуй, комсаш лелаераш. Цу дийнахьа 4—5 моттиге еш лекцеш.

Ер да-нха цу юрта лекторски вахара массазарча деноех цхьа ди. В. И. Ленин ваь 95 шу дуза ди тIакхоачаш жа Iуй болча а яха «Художественни литературера Ленина сурт» яха лекци йийшар хьехархочо Явкина. Дика кхетаергйолаш, безам тIабодаш йийшар цо из. ХIаьта ше укхаза хьайоагIаш «Фуд Советски Iаьдал» яхалга аьнна дола Ленина къамаьл тIадола граммпластинка а ера лектора. Гулбеннараша уйла тIаяхийта ладийгIар цу граммпластинка тIа яздаьча Ленина къамаьлага.

Цу ханна комсаш лелаераштa «Ленина болх миштa баьб» яхача темах лекци йийшар цу группе дикагIволча лектора хьехархочо И. В. Серенкос. Лекци чакхъяьнначул тIехьагIа хьайбаш лелаерий, комсаш лелаерий гIулакхех а иштта парте ЦК мартовски Пленума решенеш дикагIа кхоачаш миштa ергья а дувцаш безаме беседа хилар укхаза. Ильич санна болх барах а вахарах а йолча шоай уйлаех лаьца массане а дувцар лалувгIараша.

ХIаьта, колхоза ремонтно-механически мастерске КПСС ЦК мартовски Пленума решенеех лаьца дийцар механизаторашта агроном-лектора нов. Мамбетова. Лекци чакхъяьнначул тIехьагIа лекторга хаттараш дир, юрта боахам сихха дегIабоалабара партеи правительстваи чакхъяха оттаяь мероприятеш йовза гIертар, шоай колхоза болх тоалургболаш йола хоадам боллаш предложенеш тийлар механизатораша. Царех дукхагIбараша йоахар колхозхоех шоаех тийша да из гIулакх. Шиший участке хIаране дикагIа болх барга хьежжа дегIайоагIаргья колхоза экономика.

Укх тIеххьарча хана цу лекторий группе хьахиннай цIагIара лектори яха керда форма. Каргалински яхача станице вIашагIъеллай цу тайпара 5 лектори къахьегамхой бахача кварталашка вIашагIъеххай уж. «Коммунизм хьалъерий моральни Кодекс», «Коммунизми къахьегами вIашагIкъоасталуш дац» яхача шин темах болх беш я лектореш. ШоллагIча темах чIоагIа дика лекци кийчйир хьехархочо Струева. «Тха колхозера коммунистически къахьегама белгалонаш» яхаш яр из. Моттигерча материалех юкъекхухьар, колхоза шурий-товарни фермерча коммунистически къахьетама коллектива вахарах а балхах а дукххача коммунистически къахьегама ударникех лаьца дувцар лекци йийшачо. Уж тайпа лекцеш нах бахача цIеношка йийшар хьехархочо.

Цу тайпарча хIара лекторе цхьацца агитатор ва. Нах хьагулбара, лектора царна лекци ешаргйола моттиг къоастаяра новкъостал ду цо. СССР дунен халкъашта юкъерча хьалах, КПСС ЦК мартовски Пленума решенеех лекцеш ешар, дына духьаларча темаех йола беседаш йора цIагIарча лектореш ка. Царех хIара лекторе 25—30 саг вIашагIкхетар.

Цхьаккха а эсала болх беш лектор вац цу лекторски группе. Дизза дакъа лоацаш творчески къахьет, бахача наха юкъе боккха кхетама болх бу цар.

Е. ФАРНИЕВА.

Семилетка тIеххьарча шера

ДIадахача шерал дуккха дикагIа къахьегаш ба укх шера Грозненски района «Ермоловский» яхача оалхазараш лелаеча совхоза шоллагIча отделенера хьайбаш леладераш. Соахка укх хана яьккхачунца нийсйича хIара денна 800—1000 килограмм дукхагIа шура йоаккх цар доахангIара. Къаьстта лакха да шура яккхара хьокхамаш июнь бетта. Иштта, 15 июне цу ферма доахангара яьккха шура 2407 килограмм хилар, 17 июне яьккхар 2860 килограмм, хIаьта 20 июне — 3018 килограмм.

Иштта бергба оаха болх дIахо йодача хана а,—йоах цу ферма бригадир волча Абдулазиева Маликас. — Кхы а дукхагIа шура яккха торонаш а я тха ферма дояркай. Даар шортта а дика а да. Дукххача шерашка цу ферме къахьийга а шоай балха говзал дика Iомаяь а нах ба ферме бараш.

Дояркаш Гунаева Хазиматеи Джамбекова Тамареи, Мулдаева Хамасеи, Дадаева Джамбусеи укх дIадахача пхе бетта хIара Iатагара 1160—1270 килограмм шура яьккхай. Цу пхе бетта ферма дояркаша ерригa доахангара яьккха шура 3008 центнер я. ХIаьта дIадахача шера ялх бетта цар яьккхар 2534 центнер мара шура яцар.

ХIанз цу ферма хьайбаш Сунженски дукътIарча даьгIенашка дажаш да.

Доаханга боахка Iуй Аскерханов Абдулмуслими, Арцуев Амийи, Дудуев Бехии дийнахьи буси хьайбаш доажадеш ба. Хьайбаша когаш тIабетташ буц теIаергйоацаш хан ханнахьа участкаш хувца а хувцаш доажаду уж. ДогIа дийлхачул тIехьагIа сихха йокъалуш йолча лакха ухкача участкашка доажаду хьайбаш.

Доахан деттача моттигашка массанахьа хий мела нийш оттаяьй, мотт хьекха туха кхераш декхадШоай ханнахьа, оттадаьча сахьата детт дояркаша доахан.

Геттара лоархIаме я къахьегама овсарле лакхъяра укх шера цар балха юкъе йоалаяь хозрасчет. ХIара бригадана дIайовзийтай шийна хьалхашка латта планови задани. Цар гIа белгалдоах шура йоаккхаш дIа мел гIоргдар, из мишта кходергда. ХIара дояркана дIахайтад цо планал совгIа яьккхача шурехи, базисничул лакхагIа хиннача хьоаналахи, шура йоаккхаш дIадодачох кхомбарахи цунца алапел совгIа тIаккхетаргдола ахча.

Укх деношка тIехдика болх баьча 11 дояркана 10—15 сом преми елар.

Цу ферме материальни безам лерттIа лоаттабарах боккха пайда боал паччахьалкхенна а хIара цига болх беш волча сага а. Иштта, масала, укх тIеххьарча хана хIара шурий центнерага дIабода мах 9 сомага кхаччалца лохбир цар, хIаьта шура паччахьалкхенга дIайохкача хана хьадоагIар 14 сом да.

Из шурий-товарни ферма Грозненски районе дукхача шерашка Iаьсий кхедара хьалхара моттиг йоахаш я. 1964 шера хIара 100 Iаттагара 102 Iасилг хьахиннадар, тIаккха укх шера пхе бетта 160 Iасилг хьахиннад цу ферме. Цхьаккха Iасилг ца долийташ хьабоагIа уж.

Цу ферме кхоачамболлаш искусственни шура йоаккх. Цу гIулакхо аьттув хулийт доахангара йоаккха шура кхое.

Октябрь бетта укх шерара план кхоачашъяь дарга тхо, — йоах бригадира Абдулазиева.

Барт тайна коллектив я цу ферме къахьегаш яр.

Дикача къахьегама толамашца дIахьо семилетка тIеххьара шу «Ермоловский» яхача совхоза хьайбаш леладераша.

А. КУИМОВ,
КПСС Грозненски райкома инструктор.

ДЕШАРА ШЕРА
лерттIа кийчо

Йистедаьннад дешара шу. МалгIабикерча а цун пригородни зонашкарча а школаша шера баьча балха итогаш а яь тIадоагIача дешара шера де деваращ белгалдаьхад школашта ханнахьа ремонт яр, керда классаш, спортзалаш хьалъяр, кабинеташта лаьрхIа гойтара пособи эцар, школана эшаш бола хьехархой лахар санна дола лоархIаме балхаш ду цар хIанз.

Занятеш йистеяьнначул тIехьагIа цхьаккха ди ца доадеш школашта ремонт е йолаелар дукхагIа йолча школай коллективаш.

ХIанале ремонт а яь кердача дешара шера кийчъеннай цхьайола школаш. Уж я: МалгIабикера № 11 йола 8-шерара, №№ 1, 6 юкъера школаш. Укхаза ремонт еш хилар хьехархой, дешархой, цар дай-неаной.

Белгалдаккха дезаш да укх шера школашта ремонт еш дикка дакъа лоацаш школашта шефство лелаю организацеш хилар. Масала № 11 йолча бархI шерарча школана ремонт еш хилар «Малгобекнефта» НПУ нов. Б. П. Панфилов заведующи волча шоллагIча нефтепромысла коллектив.

Айхха бувзам лоаттабу цу коллектива школа хьехархошца, дешархошца, цар новкъосталца шерра-шера кхоачашъю школа дерриге бераш дешара юкъеозара план. Цу школа микрорайоне бахача наха юкъе деша а язде а ца хоуш цхьаккха саг вац. Лакха ба дешархой кхетам, цар дика деш. ХIаьта берий дай-неаношца, нефтепромысла къахьегамхошца хадданза кхетама болх бу школа хьехархоша а.

Шефство лелаеча школашта шоай ахчах ремонт еш я «Кавказ» яхь колхоз (шин школана), «Малгобекнефта» НПУ (кхаъ школана), № 4 йола совхоз (цхьан школана), «Алханчуртский» совхоза кулгалхоша лаьрхIад Ачалкхе шоай низаца 160 моттиг йола школа хьалъе. «Кавказ» яхача колхоза къахьегамхой Вознесенски станицерча № 2 йолча бархI шерарча школана лаьрхIа дешара мастерскеш хьалъяь боалаш ба.

Школашта а хьехархошта а лаьрхIа Iан доатор (кIор, дахча) Iалашдара дика кийчо яьй Долакоарча юкъерча, Ачалукски зона №№ 14, 15, 17 йолча школаша. БIарчача шера тоъаргда Iалащдаь доагор.

Тикашка хьачу денача дешархошта лаьрхIача дешара литературах ах совгIа дехка яьннай райпо а книготорг а. ДукхагIа йолча школаша кийчъяьй дешар — гойтара пособеш, мебель, кхыйола оборудовани. ВорхI шу а даьнна деша даха ха хьатIаэттача берашцеи ахкан замалахь бе болх беннача дешархошцеи денденна занятеш ю.

Дешара заведенешка заочно дешаш вола 130 хьехархо экзаменаш дIалуш ва, пул совгIа тайп-тайпарча курсашка ухаш шоай говзал лакхъеш ва 82 хьехархо. Хьехархой традиционни августовски совещанега кийчлуш ба ерригача школашкара хьехархой.

Иштта, чIоагIа теркам тIабахийтаб дешархошка аьхки салаIийтара а. Городал араьхарча пионерски лагерашка салоIаш дукха дешархой ба. Духхьала «Нефтяник» яхача пионерски лагере салоIаргда укх шера городерча а цун районашкарча а 800-нел совгIа дешархочо. 1200 саг ва дешара - производственни бригадашка, дешара-опытни участкашка болх а беш салоIаш. Школашка вIашагIъеххача унахцIенонна площадкашка, лагерашка салоIаш ба цхьабараш, шоллагIбараш гаьнарча походашка, экскурсешка ух, кхы а. Иштта кердача дешара шерага кийчлуш ба дукхагIа йолча школашка.

Цхьабакъда, цхьатарра латтац из гIулакх масайолча школашка. Цу дерригача дикача гIулакххашца уллув кхоачамбоацараш а да. Масала, ремонтни балхаш де дIа а болабеннабац СоагIапча, Инаркъе, Дабин-Юрта, Юкъерча Ачалкхе. Цигара юртсовета исполкомаш хIанз а йоллаеннаяц Iана лаьрхIа кхатулла хIама Iалашъе.

Кхы гаьна даккха йиш яц кабинеташ учебникашца, гойтара пособешца, мебельца кийчъяра гIулакх а.

«Серго» яхача участке баха дIаухаш ба МалгIабикера дукха нах, цхьабакъда, цига яц 520 моттиг йола цхьа школа мара. Нагахьа санна кхаь сменах дийшача а ши эзар совгIа вола дешархо чухоашргвац цу чу. 964 моттиг хургйола школа укхаза хьалъе лаьрхIа-м дукха ха яр, бакъда кердача дешара шера из хургья аьнна дог даха м дезац. хIана аьлча цу гIулакха дукха саготта яц Нохч-ГIалгIай просвещене Министерство. ХIаьта дешархошта готта хилча цар дешара-кхетама боарам а лохатIа хургболга кхетадеш масса а ма вий.

Школашта ремонт яра кхоачам болаш яц гIишлой материалаш а. ДукхагIа цо гоаду ремонт яра гIулакх. Цу довна а бехке я просвещене Министерство. Е ОРС а е РайПО яц кара дIадала ахча ца хилча гIишлой материалаш хьахецаш.

Кхаь сменах занятеш хургйоацаш школана классни цIенош хьатIаделаьрхIадар Инаркъеи СоагIапчеи, цхьабакъда, укхаза яц гIишлой материалаш. Ихи шу да № 4 йолча школа-интерната лаьрхIа спортзали мастерскеши хьалъе «Грозпромстроя» № 2 йола СМУ йолаенна. Укх шера а уж объекташ эксплуатаце дIачулургья аьлча бакъдац, хIана аьлча, школашта дукха теркэ еш вац «Ингушский» совхоза директор нов. М. Мамилов.

Лоаца аьлча школаш кердача дешара шера кийчъяра гIулакх бехктокхаме а лаьрхIа просвещене Министерства, МалгIабика партийнии советскии органаша, школа кулгалхоша, шефство лелаеча организацеша берриге теркам тIабахийта беза кхоачамбоацараш юкъера дIа а даьха школаш кердача дешара шерага кийчъяра.

Республикански книготорг а, потребсоюз а, декхарийла я дешархошта эшаш долча учебникашца, тетрадашца, кхыйолча школьни принадлежносташца уж Iалашбе. ХIанзе а дохка болабала беза кота гIирс, тIадувха барзкъа, кхыдар.

ХIаьта из деррига дIадаьлча тхона эш 72 керда хьехархо. Уж тха школашка болх бе хьахьожабе беза просвещене Министерствас. Ерригa общественность оарцагIъяла еза дешархоша керда дешара шу дика дIадоладерглолаш царна мел эшачоа новкъостал де.

А. СОТНИКОВ,
МалгIабика ГОРОНО заведующи.

ДIадахад шоай школе деша багIаш даьккха цхьайтта шу. Юххера экзамен дIаенна яьннай. № 1 йолча Вознесеновски юкъерча дешара школа дешархой болча мехкараша Сынченко Валяс, Еремеева, Людас, Тришина Любас, Федосова Лидас, Воронина Галяс дото медалаш а йоахаш йистеяьккхай школа. Уж берригаш а ВУЗ-ашка деша баха лаьрхIа ба. Царех цхьабараш инженераш, вожаш педагогаш хургба. Цхьабакъда, уж миччахьа хуле а йицлургьяц царна шоаш деша баьгIа школа, шоашта хьийха хьехархой.

Доккха ираз хилда шун, мехкарий!

Е. Недеря сурт.

БАРКАЛ ХЬОНА, ЛОР

Саг цамогаш хилча эггара хьалха лорага кхайк. Цудухьа лор а хул шийна мамогга цунна дарба деш.

Иштта ше наха езаялийтай Наьсарен районни больнице болх беш йолча Гарчханова Хьавас. Дийи бийсеи ца къовсаш, хотта, делхаш догIа хиларах ше эшаш я аьннача йода из. Сихха новкъостал а дийя унахочоа де дезача гIулакхах цIагIарбараш дIа а кхетабий чуйода из. Цхьабакъда, чу яхача сатийна-м Iац Хьава, мел гаьна хиларах денна-денна унахочунга хьажа ух из.

...ЩIаьхха хала цамогаш хилар тха нана. Оаха цунна йоалайир лор Хьава. Цунна дола лазар къоаста а даь дарба де йолаелар из. Нийслой машинаца ца нийслой гIаш ухар из Дошлакъа-Юрта тха наьнага хьажа.

Нагахьа санна прием йолча хана маьлхара саг шийна бIаргавайча аргIага ца хьежийташ дIачувут цо из ший кабинете. Эшшаш дола гIулакх дийя араволийт.

Иштта наха сий деш я Iымерза, ший болх дика бовзаш йола Гарчханова Хьава. Цудухьа оал цунна массане а баркал.

Р. САГОВ.

ДЕБАШ ЛАТТ ЖА

Къахьетама доккхий толамаш даьхад № 15 йолча дулха-шурий совхоза Михаил Дмитриевич Герасименко кулгалдеча жа Iуй бригада коллективо. Исхалий ду тха доаккхача 735 устагIа бола Iул леладу цо.

Укх шера 850 кIаьла тха дола Iаьхар хьалкхебе лаьрхIад дикагIболча хьайбаш леладераша. Тха даккхара болх а дика лел цар. Планах 4 килограмми 200 грамми даккха дезача хIара устагIанна тIера 4 килограмми 700 грамми тха доаккх цар.

Жена гIулакх дарал совгIа, Iай царна шортта доакъар хургдола гIулакх деш я хIанз бригада. Гонахьа ухкача кхашка хьокха а хьокхаш желашка хьатIакхухьаш латт доакъар.

Дика къахьегаш ба ни. I. Исмаилов, Д. Докиев. **А. ТИЩЕНКО.**

ДЕШАРХОШТА СОВГIАТ

ЧIоагIа тишъеннаяр Грозненски района Ильиновски станицера школа. ЙоаккхагIа, хозагIа хулаш латтача станицерча берашта тоъацар из хIанз. Уйла а яь чIоагIо йар Ленина цIерахча артелерча юрта боахама къахьегамхоша цIена школа е аьнна.

Шийлача январь бетта юрта йисте дIадоладелар школа хьалъеш дола балхаш. ДIаухар денош. Зизаца, йовхалца хьаэттар бIаьсти.

Денгара ди массаза дала лакхлора школа пенаш. Къаьстта дика къахьийгар цига нов. Губанова кулгалдеча штукатурий бригада. Хоза тоадаьд цар классай пенаш.

15 августа хьатIакхачалехьа керда школа эксплуатаце дIаяла лаьрхIад гIишлонхоша. Из да дешархошта дола доккха совгIат. ЦхьоалагIча сентябре цу чу дешаш масехк бIаь бер хургда.

А. КАРДАШОВ.

Советски кагирхой... Ма дукха да цар «дошо кулгаша» кхоачашдаь сийлен гIулакхаш. Уж массаза а хиннаб Даьхенна эшшача моттиге хьалхарча мугIарашка увтташ къахьегаш. Вай мехка коммунизм хьалъеш лоаттабеча турпалерча къовсаме доккха дакъа лоац цар тахан. Уж къахьегаш ба чоалханера гIишлош хьалъеча, колхозашка, совхозашка, предприятешка, Iилман лабораторешка, космос караерзаеча. «Парте аьннадий, кхоачащдергда!» яхача девизах бах советски кагирхой.

27 июне дерригача советски халкъо боккхача безамца дездир советски кагирхой ди. Сакъердаме чакхдаьлар из цIей вай республике а. КIирандийнахьа Iалаьмате дукха сакъердаме мероприятеш хилар ерригача республике.

Лакхехьарча сурта тIа: Грознерча В. И. Ленина цIерахча майда тIа концерт оттадеш бола «Красный молот» яхача завода самодеятельни артисташ.

Аьттехьарча сурта тIа: стадионе хиннача спортивни ЩIейна юкъе дакъа лоацаш хинна Нохч-ГIалгIай педагогически института спортивни факультета студенташ.

Н. Кобиашвиле суртаwш.

ХIанз а Вьетнама Демократически Республикана тIа а ухаш оакхарий хьисапе довнаш деш я американски авиаци. Американски истребителаша-бомбардировщикаша ракеташ етт тIо-наькъашта а машиннаькъашта а гонахьа ядача нах бахаш йолча моттигашта, наькъашкарча къаьсткъаьстача автомобилашта довнаш де тIакхув, хил тIехбувлача моттигашта бомбаш етт.

Вьетнамски халкъа эскара зенитни доакъошеи ополчене отрядий а халкъа милице а бIухошеи хIанзлехьа а 300-нел тIех американски самолет йохаяь чуяйтай.

Сурта тIа: Лао Каерча апатитови рудника самооборона отряда зенитчикаш фегарча пираташта дов доладе кийча ба.

ВИА ТАСС сурт.
Э. Брюханенко сурт.

РЕПОРТАЖ

КОЛХОЗХОША БАРКАЛ ЙОАХ

Ена хьакхаьчар Наьсарен района культура ЦIен агитбригада... Цу хьакъехьара хоам сихха дIабаьржар лоаман юрта ЖIайраха.

Сихбенна агитмашина тIара Iобувл художественни самодеятельносте дакъа лоацараш. Уккхаза улица тIа, юртарча клуба юххе пандарэ оаз йоал тIехьа фата а тохаш. Пандро чIоже екаю. Из дIахеза колхозхой, кхьметтел кIай можамаш йола къоаной а тIехьа сихлу шоай цIен кораш делла.

Шоай цIеношкара ара а баьле пандар бекачахьа хьатIагуллу нах. ЧIоагIа зем боаккхаш хьеж къоаной кагирхойи хьабаьхкача артисташка.

Цу ханналца йийкха хинна сигале цIаьхха тIаяьхкача морхаша Iаьржйир. Ди а къувкъаш догIа делха доладелар.

Артисташ согата ба. Тамаш а яц. Цкъа укхаза нийсвенначоа хов хургда цIенош цига мишта даьгIа. Дерригa 150 совгIа цIа да А. Шерипова цIерахча колхозе. Уж дагIа босагIа, айеннача а чукхийттача а моттигашка. ДогIа дийлхача хала хургда наха клубе баха.

Цхьабакъда, догIо юхатоханзар уж. ТIанк аьнна нахах хьалийза я зал. Укхаза гулвеннавар 160 совгIа саг. Клубе баьхкабар кхьметтел Iаса лувзаш мара дIа ца бохалу къоаной, кагий нах, мехкарий, бераш кара дола истий.

Концерт дIадоладалалехьа парте Наьсарен райкома инструктора нов. Смирнова гулбеннарашта йийшар дунен халкъашта юкъерча гIулакхех йола лекци. ТIаккха концерт доладелар.

«Джигит» яха халхар дир художественни самодеятельносте дакъа лоацача Мальсагов Бекхана.

Цул тIехьагIа З. Токаеваси Х. Дзюкаеваси хIирий меттала «колхозера йоI» яха илли а даьккхар, кавказски къамий ашараш а лекхар дахчан пандарца. ЩIахо Сизых Аллас аьлар «Iаьржа циск», «Хила мег» яха иллеш.

Къаьстта дезаделар колхозхошта Касумов Байрудина аьнна «Сочех», «Хьамсара Джан», «Роза», «Лоаман наькъашка гIолла», «Со воагIаргва шун юрта» яха иллеш. ЧIоагIа тIоараш детташ юха а вехаш шозлагIа оалийтар цунга хIара илли.

Боккхача безамца хьежар гулбеннараш «Шийи бараши наькха бараши» яхача пьесага. Къаьстта дика ловзар цу пьесе Б. Арчаков, М. Цороев, А. Газдиев.

Шоаш болча баьхкача самодеятельни артисташта доккха баркал аьлар колхозхоша.

В. МАРЗИЕВ,
тха собкорр.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАХ

ВIашдухьаленаш йолчен барт вIашагIа ца кхетачеи хьалашка чакхъяьлар 17 июнера денз 25 июне кхаччалца Лондоне хинна къамий содружества мехкий премьер-министрий аргIанара конференци. Цига дакъа лаьцар лаьттан букъ тIарча мехкех диълагIа дакъа долча а дерригача дунен тIарча фахах диълагIа дакъа гаргга, хьалха хиннача Британски импере масштабашка дIакхоачаш, нах бахача а 21 мехкарча викалаша.

Английски финансови капитала Iалаьмате дукха говнаш — из я уж мехкаш вIашагIъдуввзаш йола керттера звено. Цу мехкашкара английски империализма керттера герз — йоккхий капиталовложенеш.

Хила бокъо йоацаш хиннача цу союзера вIашдухьаленаш хIара шера дукхагIа холуш я. Из бакъдир тIеххьарча конференце а. Содружества дукххача членашка сагото яйгача экономически проблемашта нийсса конференце оттанза ца йоалаш хьалхашка эттар Вьетнамера событеш, Къулбехьен Родезера, Къулба-Малхбоален Африкера, португальски колонешкара хьал санна дола актуальни политически дешаш. Цига къамаьлаш даьраша дIадехар, расизм доале латтача ЮАР-а духьала санкцеш тIаяхьара хьакъехьа ООН-а Кхерамзлен Совето яь решени Англе, США-с, кхыча мехкаша кхоачашъелга.

Конференце балха юкъе йоккха моттиг дIалаьцар кIезигагIа болча кIайчар правительства расистски порядкаш оттаяьи виъ миллион саг гаргга бола африканцаш боацабеш йолча Къулбехьен Родези яхача английски колоне проблемо. Дукхкача африкански мехкий викалаша дIадехар Къулбехьен Родезера Iаьдал цу мехка бахача дукхагIболча наьха викалашка дIадалара сов чехка конституционни конференци гулъелга.

Дукхкача дешашта маневрировани лелае йийзар консерватораашкара тIехьаленна хьакхаьча колониалистски политика лелача лейбористски правительства.

Индо-Китае лоаттабу американски тIом Лондоно хьаллоацаш хилара чIоагIа раьза боацаш юххьанца денз сакхувш хиннача Вильсона сихвенна къамаьл дир из ше керте хила безаш хинна къамий содружества мехкий цIерах «машара мисси» яхийтара идея а кхайкаеш. ЛерхIар кхетадеш да: американски агресси Англе хьаллоацаш хилара еш йола критика ден повестка тIара дIайоаккхилга, хIаьта цу цхьан ханна лейбористски парте аьрдехьара ткъам тебе, английски общественностах болча дукххача наьха раьза ца хилар лаьгIде гIортилга а. Цул совгIа, — из хьалххагIе а ховш хиннав, гучох, Вильсон а, — цу тайпарча маневрана духьала хиннаяц Вашингтон а.

Цу конференце белггалара халонаш духьалъэттар Вильсона. Решени тIайпар Вьетнаме машар оттабе тарлургдолаш йола конференци гулъяра юкъара лэрд йоллара йола торо хар духьа вьетнамски проблемаца керттера гIулакх долаш долча мехкашка» пхе правительствана (Англе, Ганай, Нигере, Тринидада-Тобого, Цейлона) керте латтараш юкъе а болаш мисси яхийта аьнна. Цхьабакъда, Цейлона викало тиганзар мисссе состафана юкъеваха. Хьовзадьча цу дерригача гIулакха духьала волаш къамаьл дир Танзане викало Вьерере, хIаьта Кене викал духьала вар миссена юкъе Англе е вьетнамски деша ше декхарашца бийзача моллагIча кхыча мехко дакъа лацара. Ганай президента Нкрума аьлар, Австрале Къулбехьен Вьетнамера ший бIунаш цIадеха деза, хIаьта цига ше дIаухийта ший бIунаш соцадича бакъахьа да Керда Зеланде а. Цо иштта предложени елар, ДРВ территорена чуетта бомбаш социйтилга къамий содружества конференце США-гара хьадеха аьнна.

Цу тайпара мисси тIаэцилга шийгара дийхача хана геттара дика тешавеш жоп делар Советски Союзо: цкъа-дале, из дехар де деза агрессе керттера бала качбенача мехка правительствагара — ДРВ правительствагара, хIаьта иштта Къулбехьен Вьетнам мукъаяьккхара Къаман фронтагара а, шозлагIа-дале, нийсагIа хургдар, нагахьа санна Къулбехьен Вьетнамера герзашца лоаттаю интервенци соцаелгеи американски бIунаш аралоахилгеи, ДРВ-ена духьалара агрессивни гIулакхаш соцаделга США правительствагара хьадехаре. Духхьал США ма йий цу агрессена хьалхара бехктокхаме яр. «Советски Союзах лаьца аьлча, — йоах советски жопа тIа, — Вьетнамера гIулакхаш къоастадарах переговораш елга цунна цхьанне а тIаэилладац, хIаьта Советски правительство цу тайпара переговораш е лаьрхIа а яц».

* * *

«Скотсмен» яхача английски консервативни газето нийса белгалдаьккхар, «во вIашагIъеллача авантюрана тара я... английски премьерминистра машара наступлени» аьнна.

Цхьа ди долуш американски экономикагарча хьалах а гарггарча ханарча цун перспективаех а лаьца сатедеш йола заявленеш Вашингтоне лакхехьа латтача официальна деятелаша ца еш. «Дот кIезига тешадеш да, — йоах президента керттерча экономически советника Гарднер Экли,—ВIашагIкхийттача Штатий экономически машина сов йIоахлургхилар, кхийхка тIех гIоргхилар е цун бензин кхоачалургхилар». Цу хьакъехьа, бакъдар аьлча, США шоашта чухьа, цу даькъе официальни гIозарашка а, хетараш тайп-тайпара да. Из ишта деларе, тамаш яр экономикагара хьали финансови проблемаши ювцара президента ше а цун гаргтагIарча советникаша а сел каст-каста заседанеши совещанеши йоре. Лакхехьарча гIозарашкара сагото тIеханахьара хьахьокхаш яр майи июни бетташка нью-йоркски биржага дуккхаза а иха хорша. Цу хорша керттера бахьан лоархIаш хьахьокх американски экономика укх тIеххьарча бетташка цхьан метте латташ хилар а цунца дувзаденна мехка шерра дIабаьржа, тоъал йIаьхача хана айлуш хьаена экономика соцаш латташ хиларах бола кхерам а. Инфляционни тенденцеш ювц — хIамай маьхаш тIакхетар, вахарга бода мах лакхбалар, потребительски кредит Iалаьмате чIоагIа лакхъялар, автомашинаш а юкъе йолаш дола цхьадола товараш кIезигагIа дохкаш хилар, чуIе цIеной хьалдара темпаш лаьгIъялар, дукхха кхыйола фактораш. Экле яххача тайпара а лоацаш, экономически машина «сов йIоахъялара» белгаловаш гучаялар санна лархIа мегаргiолаш я уж.

Федеральни резервни система председатель санна волча цу деша-шка авторитетни волча саго У. Мартина къамаьл дир, хIанзара хьал 30-гIа шераш доладенначa юххье чIоагIагIа йола тайпа экономически кризис хулча хана хиннача хьала «са хьовзадеш тара» хиларах заявлени а еш. Цунах, белгтала, цIер тIа даьтта доттар морг а хинна, биржера бараш бокъонца корзагIбаьхар. КIайча цIен а тайп-тайпарча ведомствай а викалаша деча Iалаьмате дукхача къамаьлашца тебе бийзар уж.

Эггара хьалхарча аргIанна цу гIулакхаца дукхагIа хьаштдолаш болча тIема промышленни монополей викалаша гуччахьа белгалдоах, кхохкам чIоагIбара, Вьетнамера тIом шербара тIаберзабаьча авантюристически наькъо тIема гIулакхашка дIадохийтар дIахо совдаргдолгах, хIаьта долче, экономикана керда искусственни стимулировани ергйолгах а, хоам беш хилар.

Лаьттан тIарча низий гIулакхашта министр хиннача Ф. Пэйса банкирий американски ассоциаце съезде масеехк шу хьалхагIа ше къамаьл деш тIема гIулакхашка дIаухача Iалаьмате дукхача расходаша бизнеса чIоагIа аьттув боаккхаш хиларах дийшар. Цунна хетачох, цу тайпара расходаш «къамашта юкъера вещесташ дIа-юха хувцара йола стимул хиларах тарра экономически оамалехьарча бахьанех» могае йоагIа. Нью-Йоркерча банкирашта хьалхашка из тайпа къамаьл дир хIанз Сайгоне США посол волча инарала Тэйлора. Цо дIакхетабир Вьетнамера агресси шеръяра кхы тIа а хьахийца 700 миллион доллар ахча США тIема бюджет совъяла йозаялар мара ца хиларах. Бакъдар аьлча, Тайлора дуьнанзар опыто хьахьекхача тайпара, тIема гIулакхашка дIаухийта ахча совлахаро кхы тайпа а проблемаш хьалхашка оттаеш хиларах: паччахьалкхен бюджета дефицит дукхагIа хул, инфляци лакхлу. Цхьабакъда, цунах дар-м Тэйлорачул а дикагIа хов банкирашта шоашта.

Хьалхашка увтташ йола экономически финансовии проблемаш къахьегамхой чотах къоастаяра тIаерзаяь йола предложенеш ца тоъаш яц хIанз «йоккха» американски пресса. Масала, «Вашингтон пост» яхача газето язду, «инфляце хьакъехьа сагото яра бахьанаш кIезигагIа хургдар», нагахьа санна профсоюзаш «шоаш дIалехарашта дукхагIа юхаозалуш» хуларе. Иззаморг яздора «болхлой оагIонгахьара беча» низа раьза доацача «Нью-Йорк таймсо» а.

Цхьаккха а духьале йоацаш къахьегамхой вахара боарама тIатеIилга ловра монополешта, хIаьта цунах царна тешшаме кхы а доккхагIа дола пайдаш а хулийтаргдар. Цхьабакъда, из тайпа гIулакх вIаштIехьдаккха магац царна мехкара духьале тIа-тIа дукхагIа хулаш чIоагIлуш латташ хиларах. Белгтала, аьлча, цу хьакъехьа тешал ду, США къахьегамхой забастовочни къовсамо а. Алхха укх шера хьалха дIабахача биъ бетта мехка 1280 забастовка хиннай — соахка цу хана хинначул дикка дукхагIа. Забастовкашка дакъа лоацараш а цу юкъа нийсса ах миллион хIана хиннабац, аьнна дукхагIа хиннаб. Йоккхий забастовкаш хиннай майи июни бетташка.

«Уолл-стрит джорнэл» яхача газето шийна хургда аьнна хеташ язду, тIема гIулакхашка дIадолар совдаккхаро дукхкача чурча граждански гIулакхашта ахча хьахецилга. Эггара хьалхарча аргIанна, къелаца къовсам лоаттабара а соахка хоржамий кампани йоладеннача хана США хIанзарча президента чIоагIа дIакхайкаеш хинна сийлахь-йоккха общество» оалаш яр хьаяра а ахча хьахецилга шекон тIа доаккхаш хилар.

Джордж Моррис яхача прогрессивни американски публициста дIахойт: «Нагахьа санна Къулба-Малхбоален Азе кхохкаденна хьал оттадар бахьан долаш США юха а боккхача тIема юкъе гIоргйолаш хуле, конгресса лоадама низ бе безаргбац тIема гIулакхашта цунга керда миллиардаш дIахецийтара а чурча гIулакхашка дохийта ахча цо пипеткаца дусташ хьахецара а». Ишта а Вашингтона арахьарча политически наькъа тIехьашкахьара оагIув.

И. ЛАПИЦКИЙ.
(ТАСС).

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный ЦIеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 12-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахарен, промышленнии, юртбахамеи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05400. Заказ № 3832.